

Valtiokonttori
Statskontoret

23

Statens skuldhantering
2023

Valtiokonttori
Statskontoret

Statens skuldhantering 2023

Årsöversikten summerar hur Statskontoret hanterade statens upplåning, kassa och skuldförvaltning 2023.

Statskontoret

PB 14

00054 STATSKONTORET

Telefon: 0295 50 2000

statsskuld.fi / X: @TreasuryFinland

Omslagsfoto: Valtteri Hirvonen

Fotografier: Tuomas Heinonen, Elmeri Juuti, Lauri Rotko, Jaakko Vähämäki

ISBN 978-951-53-3885-3

Kontaktuppgifter

Email: finansiering@statskontoret.fi | förnamn.efternamn@statskontoret.fi

Finansdirektör Teppo Koivisto, tfn 0295 50 2550

Likviditet och upplåning

Biträdande direktör Anu Sammallahti, tfn 0295 50 2575

Likviditetsförvaltning

Finansieringschef Mika Tasa, tfn 0295 50 2552

Kommunikation

Kommunikationsexpert Tiina Heinilä, tfn 0295 50 2229

Portföljförvaltning

Biträdande direktör Juha Savolainen, tfn 0295 50 2905

Risker och strategi

Biträdande direktör Mika Arola, tfn 0295 50 2604

Riskkontroll

Finansieringschef John Rogers, tfn 0295 50 2656

Informationstjänst

Informationschef Niina Lempinen, tfn 0295 50 2565

Juridik

Chefjurist Aino Saarilahti, tfn 0295 50 3110

IT & Back Office

Biträdande direktör Jan Kortosalu, tfn 0295 50 2375

Back Office

Finansieringschef Taina Nissinen, tfn 0295 50 2580

OMSLAGSFOTO: Särkitunturi, Muonio, Valtteri Hirvonen. Särkitunturi är 492 meter över havet och ligger i Muonio kommun. Över 35 % av fjällväxterna är klassificerade som hotade. Särskilt andelen kritiskt hotade arter är hög, cirka 8 % av fjällväxterna. De mest betydande faktorerna som påverkar fjällmiljöernas tillstånd är klimatförändringen och renbete, samt deras samverkan.

Innehåll

1	Inflationens berg-och-dal-bana.....	6
2	Verksamhetsmiljö.....	10
3	Lyckas Finland med att stoppa utarmningen av naturen?.....	19
4	Upplåning.....	24
5	Finland går i bräschen för den gröna omställningen.....	36
6	Framsteg i hållbarhetsmålen.....	40
7	Finlands kurs inom Nato.....	47
8	Principer för riskhantering.....	52
9	Skuldhantering bland högre räntor.....	59
10	Nyckeltal.....	64

An aerial photograph of a vast forested landscape. In the foreground, a calm lake reflects the surrounding trees and the sky. The forest is dense, with many trees showing autumn colors of yellow and orange, interspersed with evergreens. A layer of mist or low clouds hangs over the forest, particularly in the middle ground, creating a soft, ethereal atmosphere. The background shows rolling hills and more forest under a clear blue sky.

1

Inflationens berg- och-dal-bana

FINANSDIREKTÖR TEPPU KOIVISTO

Inflationsutvecklingens tudelning var det stora temat på obligationsmarknaden 2023. Den globala ekonomiska tillväxten tyngdes fortfarande ned av energidrivna inflationschocker och stigande ränta. Året präglades också av geopolitiska kriser som bidrog till osäkerheten i utsikterna på statsobligationsmarknaden.

Under hösten började den snabba uppbromsningen av inflationen öka förväntningarna på centralbankerna att lindra sin penningpolitik, vilket ledde till en förändring av utvecklingen av marknadsräntorna. Trots detta kommer höga räntenivåer att hålla regeringarnas finansieringskostnader på en förhöjd nivå under de kommande åren jämfört med det föregående årtiondets nollränta. Den försämrade ekonomiska tillväxten och de högre räntekostnaderna har också satt press på regeringens budgetunderskott och den offentliga skuldnivån i de flesta länder i euroområdet, inte bara i Finland.

Därför kommer utbudet av statsobligationer 2024 i euroområdet att ligga nära förra årets historiska nivåer. Upphörandet av de energirelaterade politiska åtgärderna kommer att något minska det totala nettoutbudet, men centralbankernas kvantitativt åtstramning (QT) kan ses som ytterligare nettoutbud som måste ersättas av efterfrågan från nya investerare. Dessa faktorer upprätthåller en mycket konkurrenskraftig emissionsmiljö 2024, där en effektiv finansieringsstrategi, tillräcklig diversifiering av investerare och stabila kreditutsikter är styrkor som kommer att belönas.

Ingen ekonomi utan naturen

I sin utmärkta rapport från 2021 gjorde professor **Partha Dasgupta** världen mycket medveten om ekonomiernas beroende av naturen. Tillsammans med klimatförändringen har förlusten av den biologiska mångfalden blivit ett viktigt diskussionsämne var än finansmarknadsaktörerna träffas, och av god anledning. Investerare är i allt högre grad intresserade av att analysera och förstå hur naturförluster i samband med den globala uppvärmningen påverkar statens kreditrisker på medellång och lång sikt.

Regeringarnas åtgärder avgör om förlusten av den biologiska mångfalden kan stoppas. Finland har i årtionden deltagit i internationellt samarbete gällande naturvård

”Regeringarnas åtgärder avgör om förlusten av den biologiska mångfalden kan stoppas.”

och som medlem i EU har landet åtagit sig att sätta stopp för förlusten av den biologiska mångfalden senast 2030. Den biologiska mångfalden är alltid ett lokalt fenomen och medlen för att skydda den måste alltid baseras på åtgärder på nationell eller lokal nivå. Professor **Ilari E. Sääksjärvi** ger en uppdaterad och mycket exakt redogörelse för Finlands möjligheter att lyckas med detta arbete i avsnitt 3.

För ett år sedan skrev jag om hur Finland utan tvekan är en av de globala föregångarna inom den gröna energiomställningen. År 2023 var 94 procent av Finlands elproduktion utsläppsfri och elpriset var det näst lägsta bland EU-länderna. Denna försörjning av ren och förmånlig el ger ett uppsving för de industriella investeringar som planeras i Finland som för närvarande uppgår till över 200 miljarder euro. **Janne Peljo** beskriver detta ytterligare i avsnitt 5.

Natomedlemskapet stärker kreditutsikterna

Arvet från 2023 är en strängare geopolitisk miljö i samband med den globala finansmarknaden.

Fortsättningen av Rysslands anfallskrig mot Ukraina bidrar till de geopolitiska spänningarna. Den konflikt i Mellanöstern som bröt ut under hösten 2023 kan påverka den känsliga energimarknaden. Således är årets slutgiltiga, ofrånkomliga tema geopolitik och säkerhet. Vi har bjudit in en expert, äldre forskare **Iro Särkkä**, för att ge sin syn på Finlands nya Natomedlemskap och dess inverkan på säkerheten och den ekonomiska miljön i norra Europa.

Finland blev medlem i Nato den 4 april 2023. Finland sände faktiskt ett starkt förtroendeingivande budskap till finansmarknaderna redan i maj 2022 när landet lämnade in sin ansökan om medlemskap i Nato samtidigt med Sverige. Finlands Natomedlemskap ökar både Finlands nationella säkerhet i den nya geopolitiska miljön och stabiliteten och säkerheten i hela Östersjöområdet och Nordeuropa. Finlands starka nationella försvar och omfattande säkerhetskapacitet stärker Nato och alliansens gemensamma försvar. När Sverige blir Natomedlem kommer alla nordiska länder att

”Finland sände ett starkt budskap till finansmarknaderna när landet lämnade in sin ansökan om medlemskap i Nato samtidigt med Sverige.”

tillhöra Nato (och kan tillsammans främja frågor som är viktiga för dem inom alliansen). Finland kommer också att gynnas ekonomiskt av Natomedlemskapet.

Emissionsutsikter

Statskontorets nyckelfunktion är att skydda statens likviditet och finansiering. År 2023 genomförde Finland framgångsrikt sitt emissionsprogram på 42 miljarder euro med en nettouplåning på 14 miljarder euro.

År 2024 i och med likheten i upplåningsbeloppen, förblir Finlands upplåningsstrategi densamma som 2023. Det totala bruttoupplåningsbehovet för 2024 är 43 miljarder euro. Nettouplåningen förväntas uppgå till 13 miljarder euro.

Det långsiktiga målet är att våra obligationer i fortsättningen ska vara attraktiva och kreditvärda för investerare. Vi tror att Finlands starka kreditutsikter och engagemang i en sund förvaltning och hållbarhet i dessa många olika former kommer att vara till nytta för våra obligationer och ha en mycket gynnsam effekt på våra investerare under de kommande åren.

Teppo Koivisto är finansdirektör vid Statskontoret. Han ansvarar för statsskuldsförvaltningen, vilket inbegriper finansiering, likviditetsförvaltning, investerarrelationer, risker och strategi.

FOTO: Lauri Rotko, 2018. Östersjön omges av nio länder: åtta EU-medlemsländer och Ryssland. Östersjön lider särskilt av övergödning, men även överfiske, oljetransporter, ökande sjöfart och klimatförändringen hotar Östersjön.

2

Verksamhetsmiljö

Finlands ekonomi gick in i en recession i slutet av året när investeringarna och hushållens konsumtion minskade. Finlands bruttonationalprodukt uppskattas ha minskat med 0,5 procent 2023. Ekonomin klarade sig sämre än väntat, särskilt under årets senare hälft då räntorna minskade konsumtionen och investeringarna. Sysselsättningsgraden i Finland började sjunka från toppnivån i slutet av året, men är trots det hög, 73,3 procent.

År 2023 präglades av en ekonomisk depression både i Finland och internationellt. I Finland började ekonomin backa under årets tredje kvartal, då produktionen minskade betydligt. Bland branscherna var situationen sämst inom byggbranschen, men även tillväxten inom service avstannade.

Finlands export minskade, men betydligt mindre än importen. Nettoexporten stödde därför den ekonomiska tillväxten 2023. Exporten förväntas öka igen i år när världshandeln återhämtar sig och Finlands kostnadskonkurrenskraft är stark.

Sänkningen av energipriserna bromsade upp inflationen snabbt under 2023. I slutet av året var prissänkningen redan omfattande. I Finland var den genomsnittliga inflationen 6,2 procent 2023, men i slutet av året var inflationen redan betydligt lägre, 3,6 procent i december.

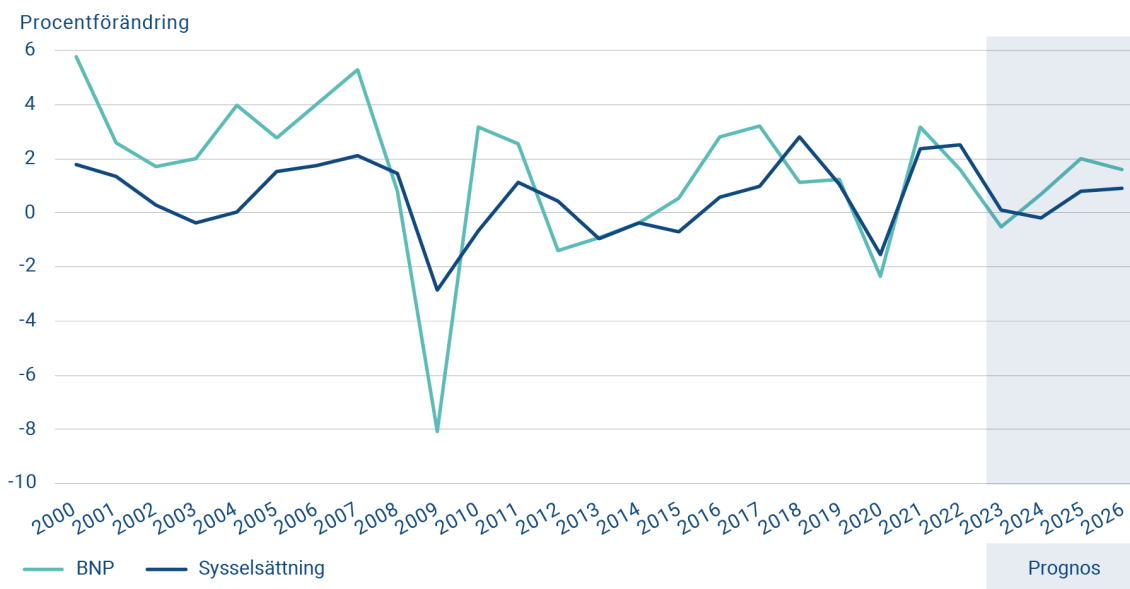
Recessionen förväntas vara tillfällig och Finlands ekonomi kommer att växa igen i år. Inflationen avtar och de sjunkande räntorna tillsammans med hushållens relativt goda inkomstutveckling ökar hushållens köpkraft under 2024.

Offentliga finanser

Finlands offentliga ekonomi förbättrades 2021–2022 när pandemin lättade. Förbättringen var dock tillfällig och 2023 uppgick underskottet i de offentliga finanserna till uppskattningsvis 2,5 procent i förhållande till bruttonationalprodukten. Det förväntas att underskottet ökar till över 3 procent av BNP i år. De offentliga finansernas finansiella ställning belastas av de ökade utgifterna till följd av inflationen och den svaga utvecklingen av skatteinkomster. Från och med 2025 förväntas underskottet förbät-

Bruttonationalprodukt (BNP) och sysselsättning

Källor:
Statistikcentralen, finansministeriet 12/2023

Den årliga förändringen av BNP och sysselsättningsgraden i Finland. År 2023 BNP och sysselsättningsgraden sjönk jämfört med föregående år

ras tack vare regeringens åtgärder och den ekonomiska tillväxten, men de offentliga utgifterna belastas ändå av ökade ränteutgifter för statsskulden och flera åtgärder som man beslutat om tidigare, till exempel betydande försvarsupphandlingar.

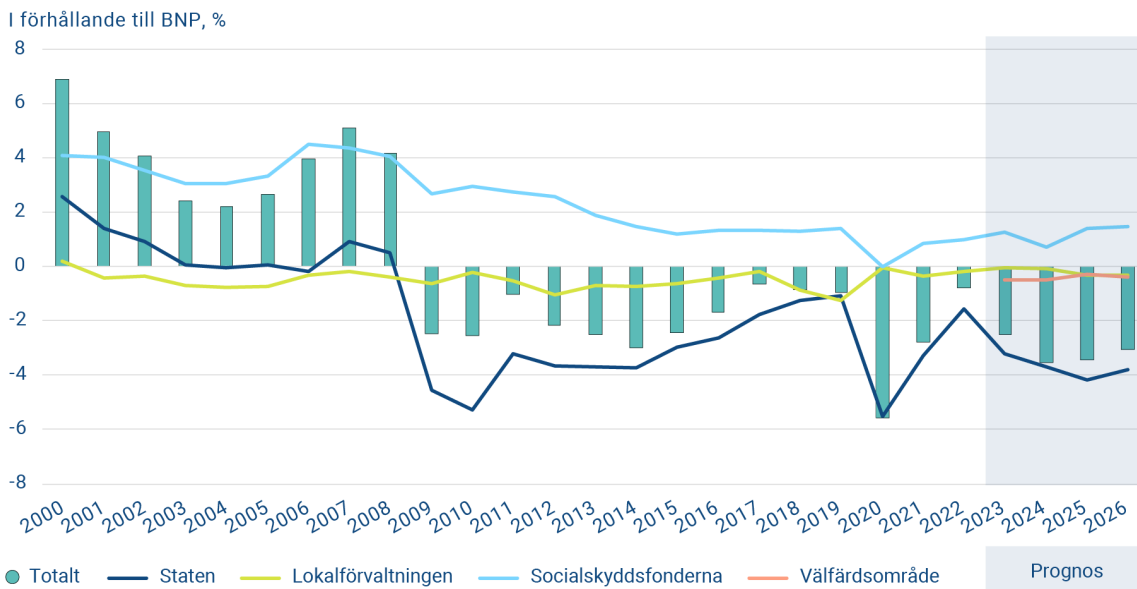
De offentliga finansernas underskott balanseras upp av socialskyddsfondernas överskott, trots att statens, lokalförvaltningens och de välfärdsområden som inledde sin verksamhet i början av 2023 alla uppvisar ett underskott.

I slutet av 2023 var Finlands offentliga skuld 75,5 procent av BNP. Skuldkvoten ökade med 2,2 procentenheter jämfört med året innan. Trots regeringens anpassningsåtgärder förväntas skuldkvoten öka ytterligare. Statsskulden var uppskattningsvis 55,4 procent av BNP och underskottet i statsfinanserna 3,2 procent av BNP i slutet av 2023. Förhållandet statsskuld/BNP ökade med drygt två procentenheter jämfört med året innan.¹

¹ Alla uppskattningar som presenteras ovan är baserade på Finansministeriets publikation *Ekonomisk översikt, vintern 2023*.

Offentliga sektorns finansiella sparande

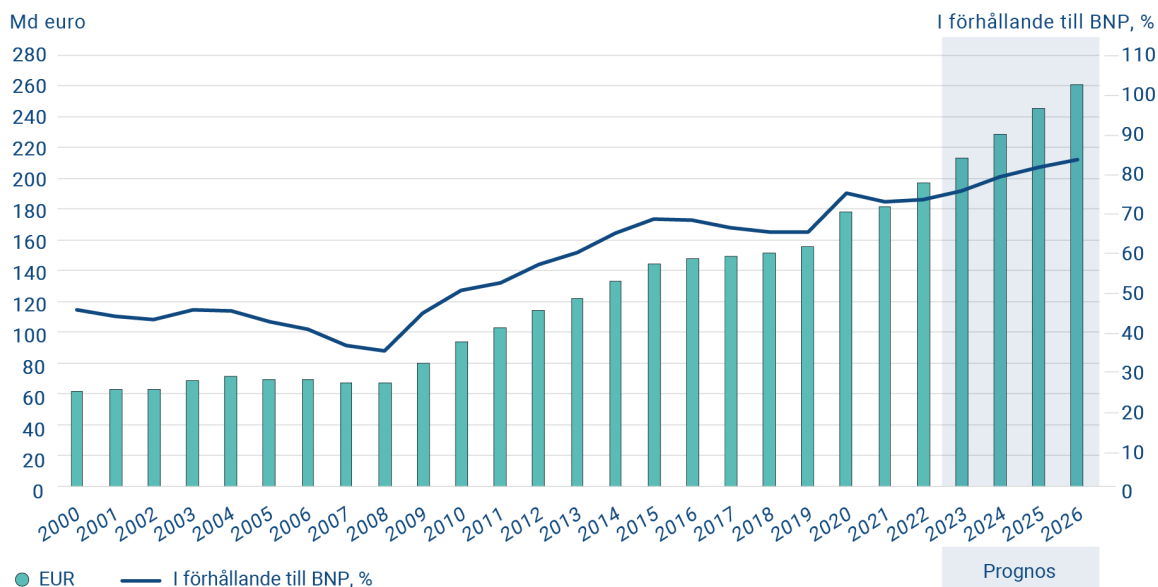
Källor:
Statistikcentralen, finansministeriet 12/2023

Den offentliga sektorns finansiella sparande. Socialskyddsfonderna uppvisar ett överskott, medan staten, lokalförvaltningen och välfärdsområdena uppvisar underskott.

De offentliga samfundens skuld

Källor:
Statistikcentralen, finansministeriet 12/2023

De offentliga samfundens skuld uppgick till 213,1 miljarder euro 2023. Skulden i förhållande till BNP uppgick till 75,5 procent.

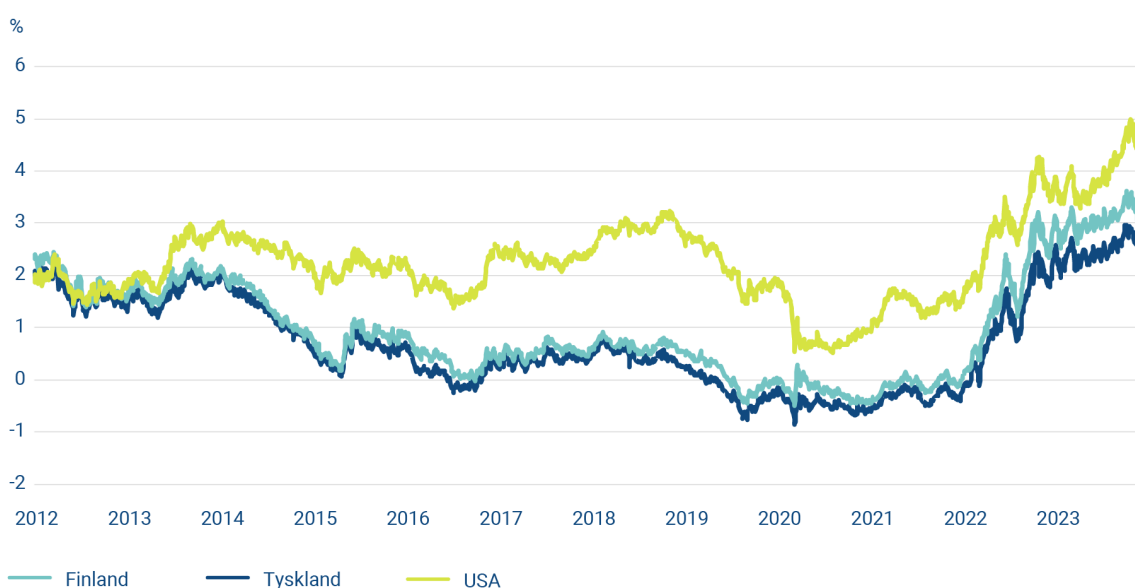
Finlands relativt starka offentliga finanser, konkurrenskraftiga ekonomi och stabila institutioner är några av anledningarna till Finlands höga kreditbetyg. Den finska staten har begärda kreditbetyg från två kreditvärderingsinstitut: Fitch Ratings och S&P Global Ratings. År 2023 höll båda kreditvärderingsinstituten Finlands kreditbetyg på samma nivå som tidigare, dvs. AA+ med stabila utsikter.

Ränteutveckling

Världens centralbanker fortsatte sin kamp mot inflationen med en stram penningpolitik 2023. Både Federal Reserve i USA och Europeiska centralbanken fortsatte den åtstramning av penningpolitiken som inleddes 2022 genom att höja av sina viktigaste styrräntor flera gånger under året. Europeiska centralbankens räntehöjningar 2023 uppgick till sammanlagt två procentenheter och det senaste höjningsbeslutet fattades i september. Marknadens förväntningar på centralbankernas vändning i ränteutvecklingen ökade under årets andra hälft i och med de gynnsammare inflationsutsikterna. Detta ledde till att avkastningar från statliga obligationer minskade under årets sista kvartal. Den förväntade vändningen i ränteutvecklingen bidrog också till en positiv utveckling på aktiemarknaden, även om den lindriga nedgången i ekonomin absolut inte kunde tas för givet.

Räntor på 10-åriga statsobligationer

Källa:
Macrobond

Den tioåriga statsobligationsräntan för Finland, Tyskland och USA 2012–2023.

Den genomsnittliga avkastningen
på Finlands 10-årig statslån 2023:

3,06 %

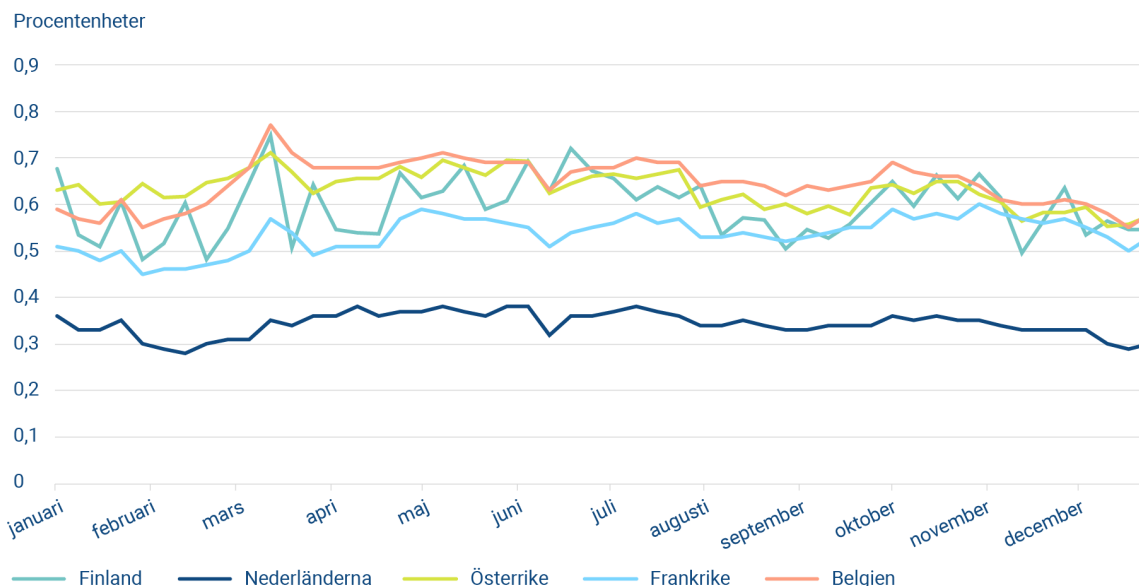
Vid sidan av räntehöjningarna håller Europeiska centralbanken gradvis på att avsluta sina penningpolitiska köpprogram. Den senaste signalen är att återinvesteringar inom ramen för köpprogrammet (Pandemic Emergency Purchasing Programme, PEPP) i anslutning till pandemin minskas. Detta börjar gälla under andra hälften av innevarande år. Återinvesteringar inom programmet för köp av den offentliga sektorns tillgångar (Public Sector Purchasing Programme, PSPP) upphörde redan i mars 2023, vilket i praktiken innebar en kvantitativ åtstramning och har lett till att centralbankernas skuldportföljer i euroområdet har minskat, dock utan snabbförsäljningar. Trots denna utveckling och det jämnt stora utbudet av europeiska statsobligationer sjönk räntorna på många marknader i slutet av 2023. Detta gällde också Finlands marknad för statsobligationer, där avkastningen på ett 10-årigt referenslån i början av året uppgick till 3,04 procent men sjönk till 2,57 procent i slutet av året. Efter en historiskt snabb ökning från den absoluta nollavkastningen 2022 uppgick avkastningen på Finlands 10-åriga statslåneränta var i genomsnitt 3,06 procent 2023.

Utveckling på andrahandsmarknaden

Till följd av centralbankernas penningpolitiska åtstramningscykel steg räntorna på de europeiska statsobligationerna (EGB) trendmässigt under de tre första kvartalen 2023. Den bankkris som inträffade i USA i mars och den omstrukturering av bankerna som ägde rum i Europa ökade osäkerheten och volatiliteten på marknaden. Effekterna av dessa syntes också i asset swap -spreaderna mellan europeiska statsobligationer när dessa två händelser inträffade. Spreaden i 10-åriga avkastningen mot Tyskland var relativt stabil 2023 och breddades något under årets andra

Ränteskillnader mot tyska 10-åriga statsobligationer

Källa:
Macrobond

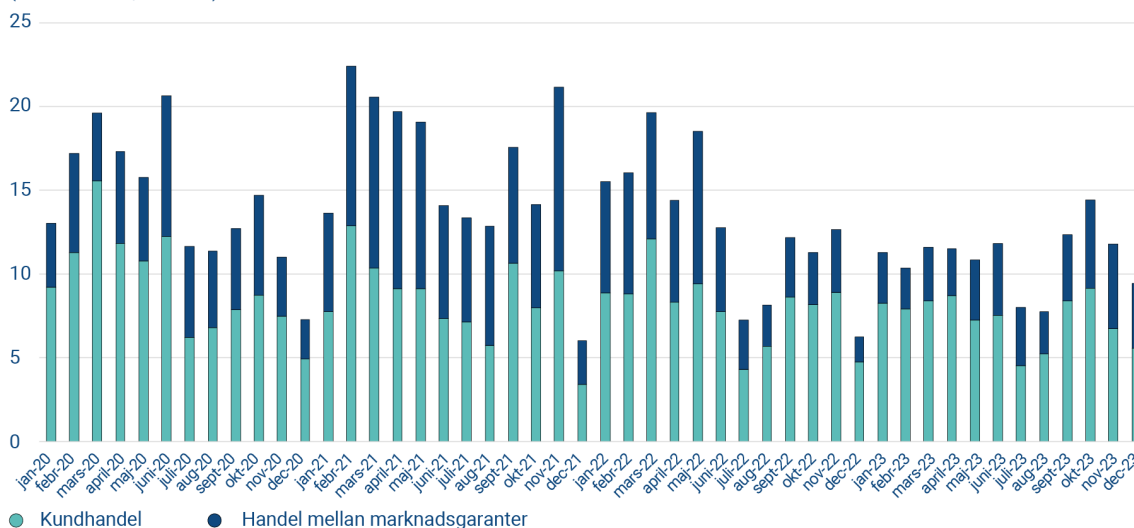
Ränteskillnader för finska, nederländska, österrikiska, franska och belgiska tioåriga obligationer mot tyska obligationer.

kvartal, men åtstramades lika mycket mot slutet av året. En motsvarande rörelse syntes i de centrala referensstaternas, till exempel Nederländernas och Österrikes spread i relation till Tyskland.

Det är en prioritet för Statskontoret att aktivt samarbeta med de primära marknads-garanterna för att behålla och ytterligare förbättra likviditeten av de finska stats-obligationerna. De primära marknads-garanterna rapporterar antalet kundköp till Statskontoret i formatet Harmonized Reporting Format (HRF) enligt vad som avtalats i Europeiska kommissionens underarbetsgrupp för skuldmarknaden. Rapporteringen sker månadsvis, varefter uppgifterna kombineras och utnyttjas för uppföljning och analys. Enligt HRF-uppgifterna sjönk den totala omsättningen för handeln på andra-handsmarknaden något jämfört med 2022. Den nedåtgående trenden började 2020. Den årliga omsättningen 2023 var totalt 87,70 miljarder euro (95,75 miljarder 2022). Den genomsnittliga månatliga omsättningen (försäljning och köp) uppgick till 7,3 miljarder euro 2023 (8,0 miljarder euro 2022). I relativa termer var den genomsnittli-ga månatliga omsättningsvolymen 6,1 procent av den totala utestående stocken av referensobligationer i euro (7,2 procent 2022).

Omsättning av finska statsobligationer på andrahandsmarknaden

Månatlig volym
(nominalvärde, md euro)

Den nominella handelsvolymen mellan marknadsgaranter var i genomsnitt 3,63 miljarder euro per månad. Kundernas genomsnittliga handelsvolym per månad var 7,31 miljarder euro.

Handeln med finska statens referenslån sker på följande plattformar för återförsäljare: MTS Finland och ICAP BrokerTec. Statskontoret deltar inte i andrahandsmarknadsaktiviteter, och handeln mellan återförsäljare baseras på de primära marknadsgaranternas och övriga marknadsaktörers verksamhet. Den nominella handelsvolymen på interbankmarknaden 2023 var i genomsnitt 3,6 miljarder euro per månad (4,9 miljarder euro 2022). Trenden för handelsvolymerna mellan marknadsgaranterna har varit nedåtgående för tredje året i rad. År 2023 lättade Statskontoret på de primära marknadsgaranternas skyldigheter att ge köp- och säljbud, vilket delvis förklarar minskningen av handelsvolym på interbankmarknaden.

Statskontoret följer aktivt de primära marknadsgaranternas noteringsverksamhet på andrahandsmarknaden. Statskontoret har fastställt riktlinjer för notering för olika löptider, där marginalen mellan köp- och säljkurs observeras och spåras. Den genomsnittliga marginalen mellan köp- och säljkurs för alla marknadsgaranter beräknas och varje primär marknadsgarant jämförs mot genomsnittet. Statskontoret rapporterar varje vecka analyserad information om noteringar av referenslån till de enskilda banker som är primära marknadsgaranter. Med tanke på de skarpa skillnaderna mellan

Primära marknadsgaranter 2023

BofA Securities	Barclays	BNP Paribas
Citi	Crédit Agricole	Danske Bank
Deutsche Bank	Goldman Sachs	HSBC
J.P. Morgan	Nomura	Nordea
	Société Générale	

De finska statens primära marknadsgaranter 2023.

köp- och säljkurs förbättrades likviditeten för finska statens referensobligationer 2023 jämfört med året innan.

Statskontoret inledde i mars 2023 så kallade valfria auktioner (Optional Reverse Inquiry, ORI) för statsobligationer som redan emitterats för en längre tid tillbaka. Detta underlättade repomarknaden för lån genom att minska eller ta bort helt dyr prissättning på grund av knapphet. Statskontoret använder också repolån med de primära marknadsgaranterna. Förekomsten av dessa instrument som stöder likviditeten har såväl fått positiv respons av de primära marknadsgaranterna och stött bankernas marknadsgarantiförmåga. Det finns mer om valfria auktioner i avsnitt 4.

Anu Sammallahti är biträdande direktör för upplåning och investerarrelationer vid Statskontoret.

3

Lyckas Finland med att stoppa utarmningen av naturen?

PROFESSOR ILARI E. SÄÄKSJÄRVI

Finlands obestridliga styrka när det gäller att stoppa utarmningen av naturen är vår omfattande naturkunskap, som ger oss en exakt bild av orsakerna till utarmningen och de verktyg som behövs för att lösa situationen. Därför har vi i Finland möjlighet, om vi så önskar, att vara en vägvisare i återställandet av den biologiska mångfalden – men det förutsätter en mer målmedveten verksamhet än i nuläget, skriver professor **Ilari E. Sääksjärvi.**

Finland är känt ute i världen för naturen som förtrollar med sin karga skönhet. Naturen syns också i statsminister **Petteri Orpos** regeringsprogram, som syftar till att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden och göra samhället naturpositivt. I ett naturpositivt samhälle har man fått naturens mångfald att återhämta sig.

Att stoppa utarmningen av naturen och uppnå ett naturpositivt samhälle är också huvudmålen i den nationella strategin för biologisk mångfald som är under beredning. Ambitionsnivån är alltså hög både internationellt och i Finland, men är det möjligt att uppnå målen i praktiken?

Med biodiversitet avses livet i alla dess olika uttrycksformer. Under de senaste åren har det tynande växt- och djurlivet till följd av mänsklig verksamhet lyfts fram i samhällsdebatten vid sidan av klimatförändringen. Bakom detta ligger den snabbt växande medvetenheten om att en välmående biologisk mångfald tryggar människans ekonomi, hälsa och säkerhet. De fördelar som den biologiska mångfalden medför för människan tryggar också Finlands försörjningsberedskap och förändringstolerans i en värld som blivit osäker. Världsekonomiskt forum (World Economic Forum, WEF) har lyft fram klimatförändringen och utarmningen av naturen som det allvarligaste bland de utvecklingsförlopp som hotar mänskligheten under det följande decenniet.

Tyvärr ökar utarmningen av naturen globalt. Man har inte lyckats stoppa den, särskilt på grund av bristen på landsspecifika bindande förpliktelser, systematisk övervakning och tillräcklig finansiering. Även i Finland har tillståndet för den biologiska mångfalden försämrats redan i årtionden och tillräckliga åtgärder för att iståndsätta naturen har inte vidtagits.

”Vi har tillräcklig kunskap om knappt hälften av de cirka 48 000 arter som lever i Finland för att kunna bedöma deras hotstatus utifrån internationella kriterier.”

Vi har tillräcklig kunskap om knappt hälften av de cirka 48 000 arter som lever i Finland för att kunna bedöma deras hotstatus utifrån internationella kriterier. Enligt en hotutredning som publicerades 2019 är 11,9 procent av dessa arter hotade, dvs. de löper en ökad risk för att utrotas. Samtidigt är redan 48 procent av de 414 naturtyperna i vårt land, som karaktäriseras av de förhållanden och arter som är typiska för dem, hotade.

48 000
arter

11,9 %
är hotade

De främsta orsakerna till utarmningen av naturen både i Finland och i världen är mark- och vattenanvändningen, det ohållbara utnyttjandet av arter, klimatförändringen, miljöförstörelsen och de främmande arter som flyttas till nya områden till följd av mänsklig verksamhet. Överkonsumtionen är drivkraften till de grundläggande orsakerna. I Finland är skogsbruket den största orsaken till förlusten av biologisk mångfald. Skogsbruket är den primära orsaken till att 733 arter är hotade och för 1 420 arters del är skogsbruket ett hot bland flera.

414
naturtyperna

48 %
är hotade

Den lägesbild som hotrapporterna målar upp sammanfaller med den omfatt-

”Enligt rapporten finns det en betydande klyfta mellan naturmålen och de nuvarande åtgärderna för att uppnå dem.”

tande naturutredning som Finlands Naturpanel publicerade i december 2023. Naturpanelens rapport om naturens tillstånd och framtid fördjupade sig i hur naturens tillstånd utvecklades 2000–2018 i Finland och bedömde med hjälp av olika scenarier effekterna av åtgärder som förbättrar naturens tillstånd 2020–2035. Syftet med rapporten var att identifiera politiska åtgärder med vilka Finland skulle kunna uppnå huvudmålen i regeringsprogrammet, de internationella förpliktelserna (EU:s biodiversitetsstrategi, COP15-ramverket för biologisk mångfald) och utkastet till den nationella strategin för biologisk mångfald. Enligt rapporten finns det en betydande klyfta mellan naturmålen och de nuvarande åtgärderna för att uppnå dem.

I nuläget ser situationen oroväckande ut, eftersom man inte satsar tillräckligt på att stoppa utarmningen av naturen. Det är klart att det behövs en långsiktigare naturpolitik än den nuvarande för att överbrygga klyftan. För att målen i Finlands regeringsprogram och i internationella förpliktelser ska uppfyllas krävs det att man stärker de åtgärder som konstaterats vara effektiva och resurserna för dem, att de skyddade områdenas areal utökas i enlighet med internationella förpliktelser och att naturens tillstånd förbättras även utanför skyddsområdena. Även efter utökat skydd kommer största delen av Finlands areal att vara i ekonomibruk, så de åtgärder som vidtas är viktiga med tanke på naturens återhämtning.

Finlands obestridliga styrka när det gäller att stoppa utarmningen av naturen är naturinformationen, som har samlats in länge och systematiskt. Bedömd på internationell skala är vår kunskap om naturens tillstånd i Finland och de förändringar som skett exceptionellt högklassig. Med hjälp av informationen har det varit möjligt att skapa en exakt bild av orsakerna till utarmningen av naturen och de verktyg som behövs för att lösa situationen. I Finland har vi alltså, om vi så önskar, möjlighet att vara en vägvisare i återställandet av den biologiska mångfalden.

Utöver staterna bör även andra aktörer medverka i naturarbetet. Ur en biodiversitetsforskarens synvinkel är det särskilt glädjande att företag och investerare redan har

vidtagit målmedvetna åtgärder för att minska skadorna på naturen. Naturteman syns också i färdplaner för mångfald som utvecklas inom olika branscher och som stakar ut vägen mot verksamhet som bättre respekterar naturen. I arbetet för att stoppa förlusten av biologisk mångfald står i nuläget ett stort antal föregångarroller till buds, som olika branscher och sektorer gör klokt i att eftersträva på allvar.

Spelet är alltså ännu inte förlorat och även Naturpanelens senaste rapport förmedlar hopp. Med betydande ytterligare åtgärder och satsningar är det fortfarande möjligt att vända utvecklingen i en riktning där den biologiska mångfalden börjar återhämta sig före 2035. Det finns dock ingen tid att förlora, för ju längre utarmningen av naturen fortsätter, desto större blir också prislappen för att stoppa den.

Att stoppa förlusten av biologisk mångfald är att skydda livet. Det är svårt att föreställa sig ett viktigare mål.

Ilari E. Sääksjärvi är professor i biodiversitetsforskning och direktör för konsortiet RSF BIODIFUL (biodiful.fi) vid Åbo universitet samt vice ordförande för Finlands Naturpanel (luontopaneeli.fi). Naturpanelens lagstadgade uppgift är att producera och sammanställa vetenskaplig information för planering och verkställande av samt beslutsfattande om politiska åtgärder som gäller den biologiska mångfalden. Sääksjärvi har forskat särskilt om den biologiska mångfalden i Amazonas samt om gränsytan mellan biodiversitet och ledarskap.

FOTO: Blåstång (Fucus vesiculosus), 06/2013, Utö, Tuomas Heinonen. Blåstången har klassificerats som en nära hotad art. Algen används i matlagning och innehåller många mineraler. Blåstångsskogar har stor ekologisk betydelse eftersom de utgör en viktig livsmiljö för många organismer i Östersjön.

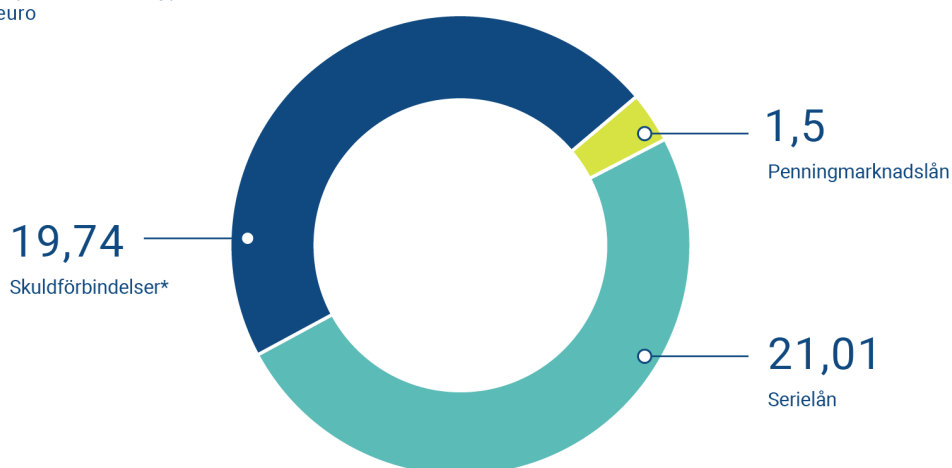
4

Upplåning

Den realiserade budgetekonomins bruttoupplåning uppgick till 42,25 miljarder euro år 2023. Av detta belopp utgjorde emissionen av långfristiga lån 21,01 miljarder euro. Resten, 21,24 miljarder euro, utgjordes av kortfristig upplåning. Bruttoupplåningsbehovet för de kommande åren beräknas följa samma mönster som i år och bibehållas på cirka 40–45 miljarder euro årligen.

Statens upplåning 2023

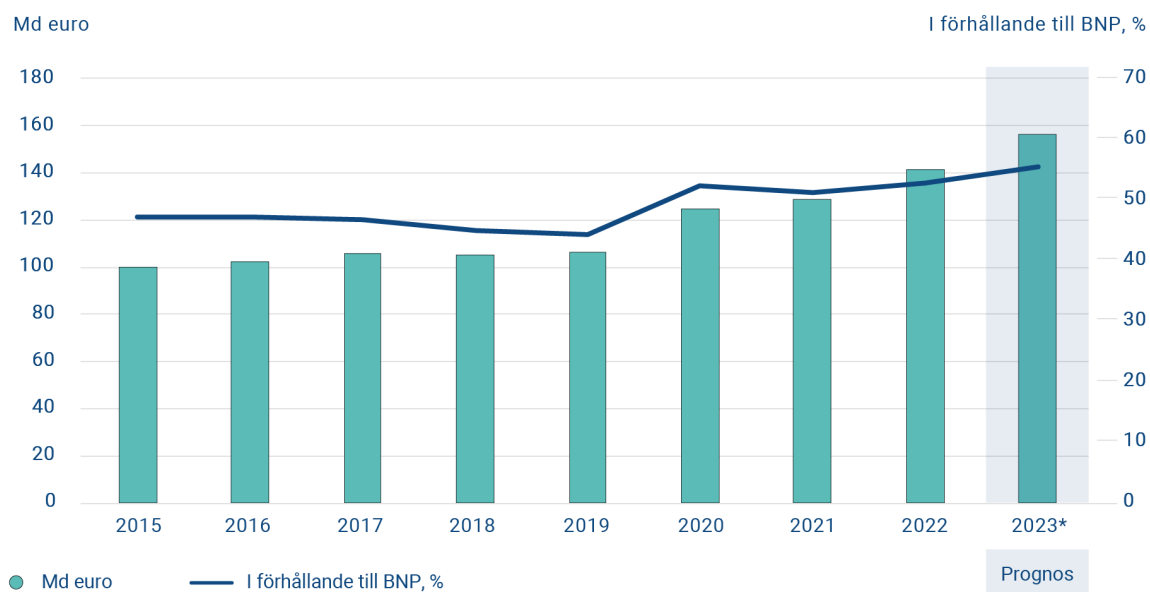
Emissioner per instrumenttyp,
miljarder euro

* Inkluderar inte upplåning för statliga fonder, statens affärsverk och emission av skuldförbindelser som förfallit under året

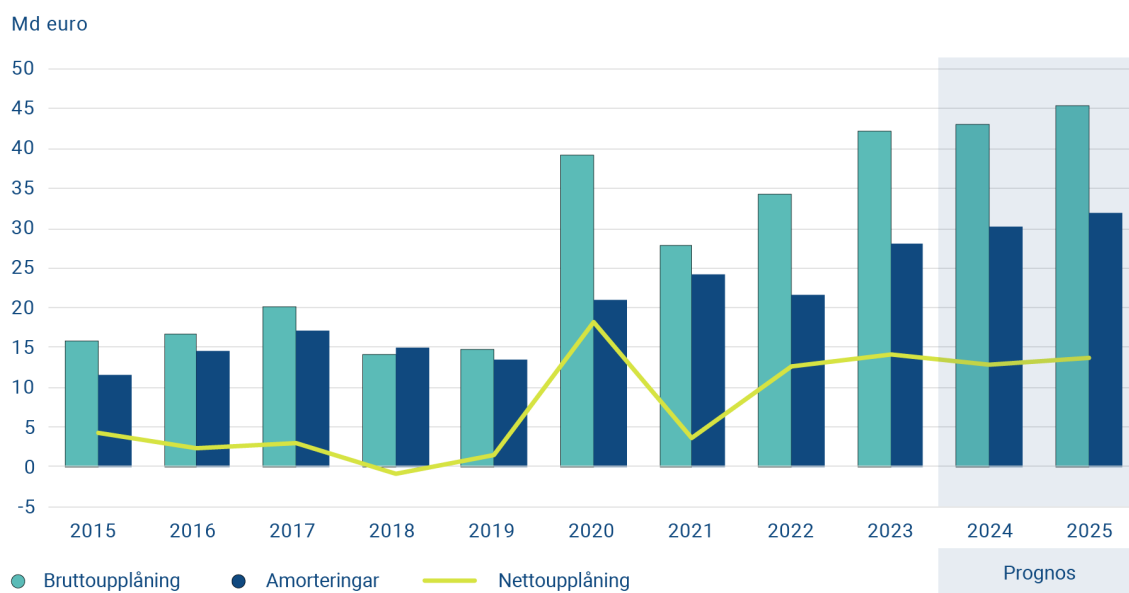
Finska statens budgeterade bruttoupplåning 2023 var 39,259 miljarder euro, varav 11,221 miljarder euro var nettoupplåning. Den realiserade upplåningen överskred dock den budgeterade upplåningen, då man inom statens kassaförvaltning redan 2023 var tvungen att förbereda sig på den betalningspost på 4,5 miljarder euro som betalas till välfärdsområdena genast i början av 2024. I och med överskridningen uppgick bruttoupplåningen 2023 till 42,251 miljarder euro och nettoupplåningen till 14,214 miljarder euro. Den extra upplåningen täcktes med kortfristig upplåning utan extra emissioner. I slutet av 2023 var statskultsstocken cirka 156 miljarder euro.

Statsskuld

I slutet av 2023 uppgick statsskulden till 156,17 miljarder euro. Skulden i förhållande till BNP uppgick till 55,4 procent.

Amorteringar och nettoupplåning

År 2023 var amorteringarna 28,04 miljarder euro och nettoupplåningen uppgick till 14,21 miljarder euro.

Enligt finansministeriets prognos uppskattas nettoupplåningsbehov för 2024 vara 12,879 miljarder euro. Då amorteringarna uppgår till 30,252 miljarder euro är bruttoupplåningsbehovet för 2024 43,131 miljarder euro.

Upplåningsstrategin för 2024 är att emittera tre nya lån i euro i syndikerad form och öka stockarna av befintliga referenslån i reguljära auktioner. Som komplement till den långsiktiga finansieringen planeras emission i andra valutor, eventuellt ett referenslån i US-dollar, såvida marknadsförhållandena tillåter. Andelen kortfristig upplåning, det vill säga skuldförbindelser, uppskattas stå för omkring hälften av den årliga bruttoupplåningen.

Upplåningsstrategi

Finlands upplåningsstrategi bygger på emissioner av referenslån i euro. Nya referenslån emitteras i syndikerad form. Syndikeringarna kompletteras med auktioner för obligationer, vilket gör det möjligt att tillföra till de utestående volymerna av befintliga obligationer. Det finns även ett emissionsprogram för obligationer i utländsk valuta: EMTN-programmet (Euro Medium Term Note, EMTN). Finland har förbundit sig att även emittera i andra valutor än euro för att komplettera den eurodenominerade upplåningen och betjäna en bredare investerarbas. Emissioner i andra valutor beror dock på marknadssituationen och på kostnaderna för upplåningen jämfört med emissioner i euro.

Statens nuvarande finansieringsvolym har underlag för tre nya syndikeringar för referenslån i euro per år, auktioner med referenslån och ett referenslån i amerikansk dollar. Den kortfristiga finansieringen genomförs genom emittering av statens skuldförbindelser. När det gäller löptider ligger fokus på att emittera nya obligationer med fem- och tioåriga löptider årligen. För att stöda en referenskurva upp till 30 år, kommer emissioner av referenslån om 15, 20 och 30 år att genomföras med förbehåll för marknadssituationen. I år, om marknadssituationen tillåter, strävar Statskontoret efter att utöver ett nytt referenslån med tioårig löptid emittera ett nytt referenslån med 30-årig löptid. Den tredje nyemissionen 2024 görs antingen i ett segment på 5–7 år eller 15 år så att inlösningsprofilen för statliga lån är balanserad.

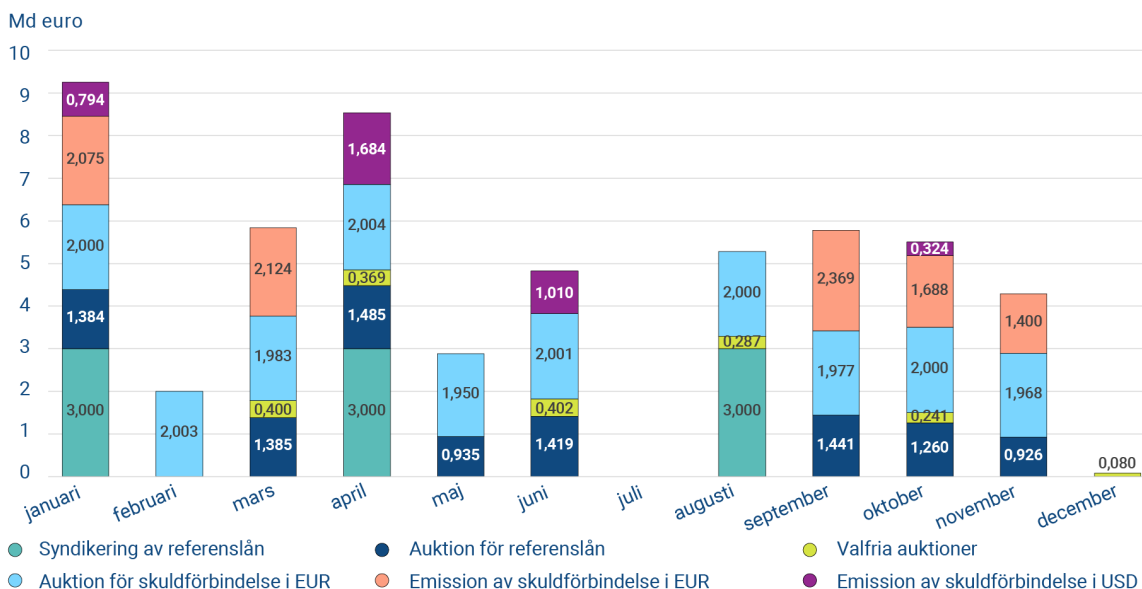
Statskontorets mål är att Finland ska behålla sitt rykte på den globala marknaden som en av de tillförlitliga och godkända emittenterna och därmed fortsättningsvis tillgodose efterfrågan på finska statsobligationer i framtiden.

Upplåningsoperationer

År 2023 emitterade Finland tre nya eurodenominerade referenslån och genomförde 14 auktioner av referenslån. Sex av dessa auktioner var så kallade valfria auktioner (Optional Reverse Inquiry, ORI) som man började ordna i år och vars mål är att stöda marknadslikviditeten (mer om ORI-auktionerna på sidan 31). Den kortfristiga finansieringen genomfördes genom auktioner för skuldförbindelser och ECP-emissioner.

De nya referenslånen i euro som emitterades i syndikerad form 2023 uppgick till tre miljarder euro var. En emission, i januari, var ett nytt 15-årigt referenslån som förfaller till betalning den 15 april 2038. Den har en nominell ränta på 2,75 %. Som vanligt valdes fem primära marknadsgaranter till huvudorganisatörer av emissionen och resten utsågs till försäljningsgruppen. Lånet lockade en orderbok om över 11 miljarder euro vid emissionen och anbud erhöles från 90 investerare, bland annat banker, fonder och kapitalförvaltare, pensionsfonder, offentliga institutioner och hedge fund-fonder.

Emissioner 2023

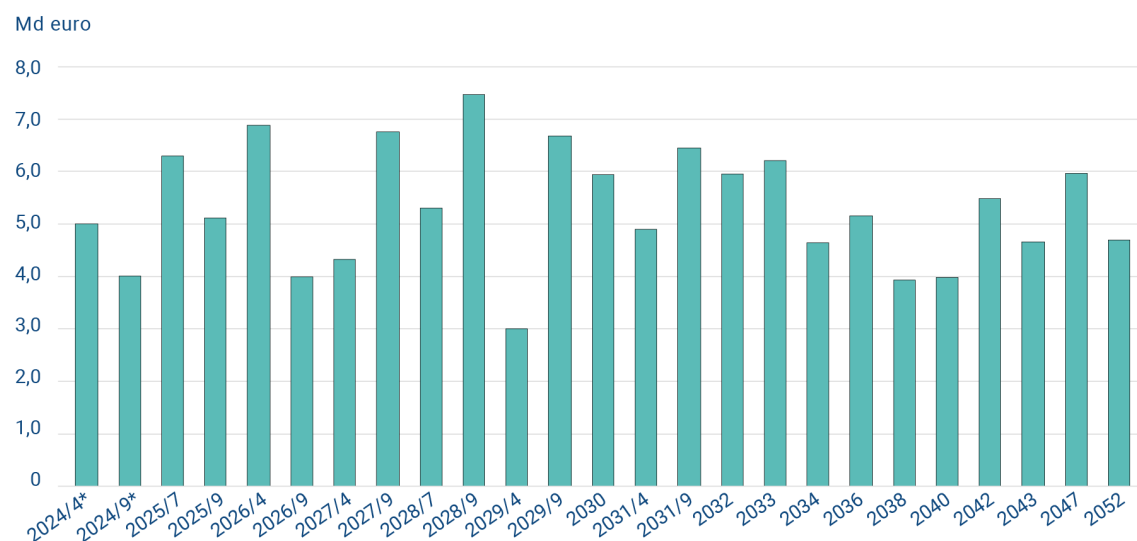

Finland emitterade tre nya referenslån i euro och arrangerade åtta vanliga auktioner. Den kortfristiga upplåningen genomfördes genom emission av skuldförbindelser.

Den andra emissionen i syndikerad form i slutet av april prissattes till en räntepunkt under euroswapkurvan och avkastningen var 3,032 %. Det gällde ett nytt 10-årigt referenslån som förfaller till betalning den 15 september 2033. Orderboken för lånet växte snabbt och i emissionen deltog i synnerhet banker, centralbanker utanför euroområdet, kapitalförvaltare och pensionsfonder. Orderboken uppgick till över 10 miljarder euro och cirka 90 placerare deltog i emissionen.

Det tredje syndikerade lånet 2023 var en ny 5-årig obligation som förfaller till betalning den 15 april 2029. Obligationen emitterades i slutet av augusti och hade en orderbok på cirka 11 miljarder från över 80 investerare. En betydande andel av lånet (38 %) allokerades till centralbanker utanför euroområdet, vilket var typiskt för alla nyemissioner 2023. Centralbankernas intresse påverkades sannolikt antingen av de extra intäkter som erbjöds jämfört med referensländerna eller av de överhuvudtaget högre absoluta avkastningsnivåerna i år.

Referenslån

* Serielån

Alla utestående serieobligationer som har emitterats av Statskontoret. Av dessa är huvuddelen referenslån.

Auktioner om serieobligationer

Auktionsdagen	Förfalloår	Emissionsvolym mn euro	Avkastning	Teckningskvot
17.1.2023	2027	632	2,547 %	1,51
17.1.2023	2032	752	2,675 %	2,01
9.3.2023	2025	50	3,263 %	6,3
9.3.2023	2028	350	3,206 %	3,33
21.3.2023	2028	1 000	2,688 %	2,12
21.3.2023	2036	385	2,972 %	1,79
18.4.2023	2028	500	2,836 %	2,06
18.4.2023	2047	985	3,064 %	1,24
27.4.2023	2025	160	2,779 %	1,47
27.4.2023	2029	209	2,865 %	4,23
16.5.2023	2038	935	3,175 %	1,68
13.6.2023	2033	921	2,980 %	1,31
13.6.2023	2036	498	3,133 %	2,26
15.6.2023	2026	201	2,995 %	1,78
15.6.2023	2029	201	2,949 %	2,86
17.8.2023	2034	95	3,286 %	2,32
17.8.2023	2052	192	3,224 %	2,82
19.9.2023	2030	500	3,138 %	1,93
19.9.2023	2033	941	3,264 %	1,26
17.10.2023	2028	575	3,204 %	1,54
17.10.2023	2033	685	3,422 %	1,22
26.10.2023	2025	202	3,383 %	2,85
26.10.2023	2027	39	3,177 %	10,49
21.11.2023	2033	656	3,138 %	1,45
21.11.2023	2036	270	3,285 %	2,19
7.12.2023	2031	80	2,600 %	2,44

Auktioner

Utöver syndikerade emissioner på primärmarknaden ordnade Statskontoret auktioner för referenslån, vars datum publiceras fyra gånger om året på Statskontorets webbplats. Sammanlagt åtta vanliga auktioner av referenslån och sex så kallade valfria ORI-auktioner genomfördes under 2023. Vid alla auktioner ökade stockarna av referenslån som redan fanns på marknaden. Fem av de vanliga auktionerna hölls under årets första hälft och tre under årets senare hälft.

Vid auktionerna för referenslån 2023 samlade finska staten in sammanlagt 12 014 miljoner euro, varav 1 779 miljoner euro kom från ORI-auktioner. Vid alla förutom en auktion auktionerades två separata obligationer med olika löptider inom samma auktion. Antalet bud i förhållande till emissionsvolymen, som beskriver efterfrågan på de auktionerade värdepappren, varierade mellan 1,22 och 2,86 (exklusive ORI-auktionerna). Emissionsbeloppen uppgick till mellan 270 och 1 000 miljoner euro per lån per auktion.

Valfria auktioner

Statskontoret inledde i mars 2023 auktioner för referenslån i valfri form (Optional Reverse Inquiry, ORI). Valfria auktioner ordnas på basis av efterfrågan från en eller flera primära marknadsgaranter. En ORI-auktion ordnas endast om bankerna uttrycker sitt intresse för vissa referenslån före den planerade auktionsdagen.

Syftet med en ORI-auktion är att stödja likviditeten på marknaden i synnerhet för statliga obligationer som redan emitterats för en längre tid tillbaka. Inom kundhandeln stöds likviditeten på marknaden för Finlands statliga obligationer av att de primära marknadsgaranternas förmåga att tillgodose efterfrågan på investerare förbättras i dessa enskilda lån.

År 2023 ordnades sex valfria auktioner, vars datum publicerades på en gång för hela året. Det totala beloppet som emitterades genom valfria auktioner uppgick till 1 779 miljoner euro. De auktionerade beloppen uppgick till 80–350 miljoner euro per referenslån och auktion.

I korthet:

- Inleddes i mars 2023 som en reaktion på den försämrade likviditeten på marknaden för statliga obligationer 2022.
- Ordnas sex gånger per år, varannan månad, den andra eller fjärde torsdagen i månaden kl. 11.30–12 CET genom Bloombergs auktionssystem.
- Högst två olika referenslån säljs åt gången och auktionens maximibelopp är 400 miljoner euro.
- Genomförs som en flerprisauktion där priset på varje godkänt anbud blir ett prisbud. Vid vanliga auktioner för referenslån tillämpar Statskontoret en prisbaserad auktionspraxis där alla godkända anbud hänförs enligt det lägsta godkända priset.

Kortfristig upplåning

Statskontoret emitterar skuldförbindelser i euro och US-dollar via banker som ingår i den finska statens skuldförbindelseprogram (Treasury Bill Dealer Group). Kortfristig upplåning genomförs i enlighet med statens finansieringsbehov och i linje med finansministeriets riktlinjer.

Statens skuldförbindelser i euro (RFTB) emitteras genom auktion. Vid auktioner kan motparter som hör till gruppen Treasury Bill Dealer Group lämna köpeanbud och efter att auktionen avslutats fastställer Statskontoret en gräns för avkastningsnivån och de köpeanbud som underskrider den godkänns till fullt belopp.

År 2023 genomförde Statskontoret tio skuldförbindelseauktioner. Det totala finansieringsbeloppet som samlades in genom skuldförbindelseauktionerna uppgick till 19,9 miljarder euro, som inkluderar upplåning för statens affärsverk.

Auktioner om skuldförbindelser

Auktionsdagen	Förfalldag	Emissionsvolym mn euro	Avkastning	Teckningskvot
10.1.2023	14.8.2023	1 000	2,740 %	1,47
10.1.2023	13.11.2023	1 000	2,950 %	1,13
14.2.2023	14.8.2023	1 002	2,930 %	1,7
14.2.2023	13.11.2023	1 001	3,080 %	1,86
14.3.2023	13.11.2023	998	3,100 %	1,5
14.3.2023	13.2.2024	985	3,170 %	1,57
11.4.2023	13.11.2023	1 003	3,200 %	1,36
11.4.2023	13.2.2024	1 001	3,250 %	1,81
9.5.2023	13.11.2023	975	3,260 %	1,72
9.5.2023	13.2.2024	975	3,300 %	1,82
6.6.2023	13.2.2024	1 000	3,485 %	1,45
6.6.2023	14.5.2024	1 001	3,480 %	1,71
15.8.2023	13.2.2024	1 000	3,730 %	1,62
15.8.2023	14.5.2024	1 000	3,760 %	1,51
12.9.2023	14.5.2024	975	3,750 %	1,23
12.9.2023	13.8.2024	1 002	3,710 %	1,47
10.10.2023	14.5.2024	1 000	3,860 %	1,73
10.10.2023	13.8.2024	1 000	3,830 %	1,6
14.11.2023	14.5.2024	965	3,900 %	1,03
14.11.2023	13.8.2024	1 003	3,770 %	1,47

Statskontoret kan även emittera skuldförbindelser vid andra tillfällen, beroende på efterfrågan och finansieringsbehoven. Statskontoret fastställer då emissionens avkastningsnivå. Emissionsmetoden liknar Euro Commercial Paper (ECP)-programmet. Skuldförbindelser i ECP-format kan emitteras i två valutor: euro och US-dollar.

År 2023 genomfördes upplåning i ECP-format i varierande grad i euro och US-dollar på basis av prissättningen och efterfrågan. Bruttobeloppet för ECP-emissionen i US-dollar var 4,3 miljarder och 9,7 miljarder euro.

Den genomsnittliga löptiden i ECP-emissionen i US-dollar var 6,5 månader och i ECP-emissionen i euro 5,3 månader. I slutet av 2023 var stockarna av statsskuldförbindelser i slutet av året 1 800 miljoner US-dollar och 19 062 miljoner euro (motsvarande siffror 2022: 4 116 miljoner US-dollar och 13 501 miljoner euro).

I slutet av 2023
var stockarna
av skuld-
förbindelser

1 800
mn dollar

–

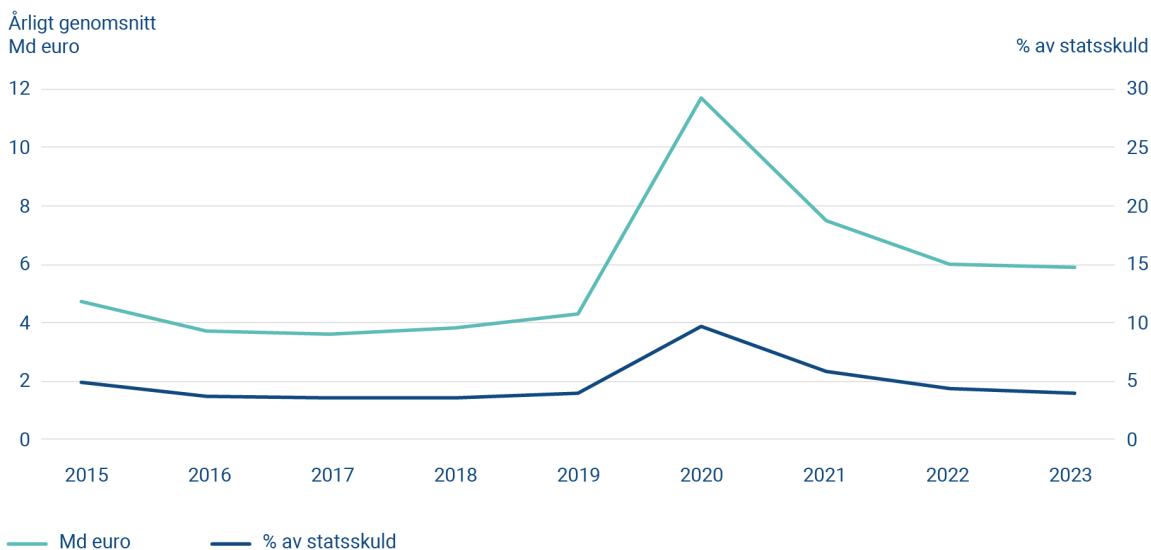
19 062
mn euro

Likviditetsförvaltning

Statens likvida medel varierar dagligen enligt statens inkomst- och utgiftsflöden. Kassareservernas belopp baseras på en begränsning av nettokassaflöden utan täckning och en bedömning av tillräcklig likviditet.

Egentliga kassaflöden visar både månatliga och årliga periodvisa mönster på grund av ett tidsglapp mellan inkomster och utgifter. Förändringar i budgetunderskottet under räkenskapsåret påverkar också likviditetsförvaltningen genom förändringar i upplåningskraven.

Likvida kassamedel

Den genomsnittliga storleken på kassareserverna var 5,9 miljarder euro eller 3,9 procent av skulden 2023.

Eftersom fokuset ligger främst på en tillräcklig likviditet kan den egentliga upplåningen avvika från det budgeterade för räkenskapsåret på grund av flera orsaker. Skillnaden kan till exempel bero på att överförda bidrag som budgeterats för ett specifikt år kan användas under flera år. Statens faktiska upplåning 2023 överskred dock det som budgeterats, då en betydande finansieringspost på över fyra miljarder euro den första bankdagen 2024 förutsatte en utökning av statens kassabuffert redan före årsskiftet.

Staten utnyttjar ränteväxlingsavtal för ränteriskhantering för statsskulden. Säkerheter används för att skydda sig mot kreditriskerna förknippade med detta. Skillnaden mellan de säkerheter som staten ställt och de säkerheter som erhållits från motparten utgörs av statens likvida säkerheter, som varierar beroende på förändringar i räntenivån. Antalet säkerheter som staten ställt minskade under 2023, vilket minskade det årliga upplåningsbehovet.

Statens likvida medel investeras huvudsakligen antingen som depositioner i banker eller genom trepartsrepoarrangemang i kortfristiga löptider. Trepartsrepor avser insättningar till godkända motparter för vilka säkerheter har ställts. Säkerhetshandlingen sköts av en tredje part, till exempel en värdepapperscentral.

Europeiska centralbanken ändrade reglerna för staternas kortfristiga depositioner i nationella centralbanker 2023 så att man började tillämpa en lägre avkastning från och med maj. Målet var att minska antalet icke-penningpolitisk inlåning till Eurosystemet. I och med detta övergick Statskontoret i sina kassaplaceringar från depositioner i centralbankertill marknaden för trepartrepo. Statskontoret genomför placeringar genom trepartsrepoarrangemang med motparter med låg risk, förutsatt att de har högklassiga säkerheter.

Likviditetsförvaltningen bygger i stor utsträckning på kassaflödesprognosen. Alla statliga redovisningsenheter prognostiserar intäkter och utgifter för den kommande tolv månadersperioden i Rahakas-systemet som administreras av Statskontoret. Statskontoret fattar beslut som rör likviditetsförvaltningen med utgångspunkt i dessa data.

Anu Sammallahti är biträdande direktör för upplåning och investerarrationer vid Statskontoret.

Mika Tasa är finansieringschef för upplåning och likviditetsförvaltning vid Statskontoret.

5 Finland går i bräschen för den gröna omställningen

LEDANDE SAKKUNNING JANNE PELJO

I Finland planeras investeringar i den gröna omställningen för över 200 miljarder euro. Alla planer förverkligas inte men antalet projekt som är under beredning och de grundläggande saker som är i ordning ger genuin anledning till optimism, skriver Janne Peljo.

FFN:s klimattoppmöte COP28 avslutades i december 2023 med en historisk överenskommelse om att staterna måste röra sig bort från fossila bränslen. Endast på detta sätt kan världen fortsätta eftersträva nettonollutsläpp före mitten av århundradet. Den överenskommelse som nåddes i Dubai ger en extra knuff i riktning mot att investera i ren teknik världen över.

Att avstå från fossila bränslen kräver betydande investeringar särskilt i ren el. Tillgången på utsläppsfri och förmånlig el är kärnan i framtidens konkurrenskraft. I detta avseende befinner sig Finland i ett mycket bra läge, vilket driver gröna investeringar till Finland.

Finlands näringsliv (EK) upprätthåller på sin webbplats ett datafönster för gröna investeringar (på finska och engelska) om projekt som offentliggörs av företag. Före slutet av 2023 hade man redan offentliggjort projekt av den här typen för 220 miljarder euro – vilket är över 70 procent av Finlands bruttonationalprodukt.

Land- och havsbaserade vindkraftsprojekt omfattar 75 procent av de planerade investeringarna och av god anledning. Vi har goda vindförhållanden, vidsträckt landområden och grunda havsområden. Dessa ger Finland utmärkta möjligheter att utöka produktionen av vindkraft på land och till havs. Dessutom är Finlands stamnät i gott skick och kan anpassas efter utökningen av den varierande elproduktionen.

År 2023 var 94 procent av Finlands elproduktion utsläppsfri. Dessutom var elen hos oss den näst förmånligaste i hela Europa – endast Sverige hade lägre elpris. Ren och förmånlig el ger en impuls för de industriella investeringar som planerats i Finland.

Enligt regeringsprogrammet strävar Finland efter en andel på 10 procent av EU:s produktion av ren vätgas fram till 2030. Datafönstret innehåller redan nu planerade investeringar i vätgas, vilka uppgår till sju gigawatt, för över 14 miljarder euro.

”Tillgången på utsläppsfri och förmånlig el är kärnan i framtidens konkurrenskraft. I detta avseende befinner sig Finland i ett mycket bra läge.

Tack vare sina enorma skogsresurser har Finland kunnande i fråga om träbaserade råvaror. Vi är föregångare i världen när det gäller att producera hållbara biobränslen för land, hav och luft. I och med vår tillgång till både förmånlig förnybar el och träbaserad koldioxid har Finland utmärkta möjligheter att bli den ledande producenten av grön vätgas i Europa. Och när vi dessutom kan använda den värme som uppstår vid vätgasproduktion som fjärrvärme blir den övergripande effektiviteten i dessa processer ännu bättre.

Finland har också betydande mineraltillgångar och vi är det enda landet i Europa där jorden innehåller alla de mineraler som behövs för att tillverka batterier. Detta gör Finland till ett attraktivt investeringsobjekt inom hela batterivärdekedjan. Man planerar också stora investeringar i produktionen av fossilfritt stål och ett flertal datacentralsprojekt är igång. Förmånlig, utsläppsfri el är en viktig konkurrensfördel i alla dessa projekt: dessa skapar i sin tur efterfrågan på el, vilket å sin sida lockar till sig ytterligare investeringar till elproduktion och skapar en självstärkande spiral för nya investeringar i den gröna omställningen.

Naturligtvis är det ett långt kliv från investeringsplaner till idriftsättning av industri- anläggningar. Den europeiska ekonomins nuvarande utmaningar, den höga inflationen och räntemiljön försvårar dessa projekt, varav många kräver stora investeringar i det inledande skedet och medför betydande risker innan ny teknik kan skalas industriellt. Tillståndsprocesserna tar sin tid och även om regeringen har förbundit sig att försnabba tillståndsprocesserna för investeringar syns effekterna inte genast. Den gröna omställningen kan medföra uppskattningsvis 100 000–200 000 nya arbetsplatser i Finland under de kommande två decennierna. Detta kan skapa en särskild flaskhals för Finland med sin åldrande befolkning, om man inte lyckas locka kvalificerad utländsk arbetskraft.

Sammantaget är man på god väg med den gröna omställningen i Finland. Ren el, industriell ingenjörskonst i världsklass och digital kompetens är trumfkort som ger oss en stark position i bränschen för den gröna omställningen. Alla planerade investeringar förverkligas inte, men antalet projekt som är under beredning och de grundläggande saker som är i ordning ger genuin anledning till optimism: vi kan uppnå vårt nationella mål att vara klimatneutrala 2035 och samtidigt skapa en drivkraft för Finlands tillväxt av den gröna omställningen.

Janne Peljo är ledande sakkunnig vid Finlands Näringsliv EK, där han arbetar med frågor som gäller klimatet och den biologiska mångfalden.

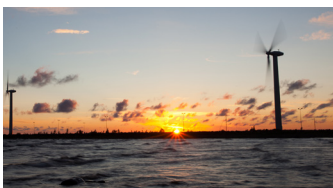

FOTO: Vindkraftverk, 08/2012, Karlö, Tuomas Heinonen. Norra Österbotten står för cirka 37 % av alla Finlands vindkraftverk. Vindkraft täckte 18,2 % av den el som konsumerades i Finland 2023. Därmed är vindkraft Finlands tredje största elproduktionsform, strax efter vattenkraft (18,8 %).

6

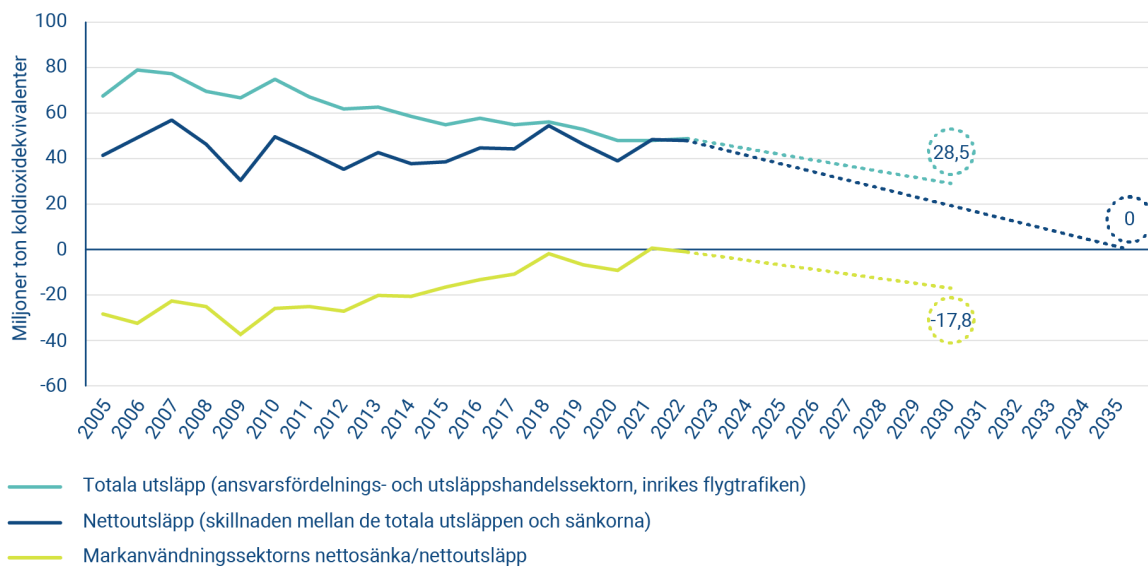
**Framsteg i
hållbarhetsmålen**

Klimatmål

Finlands växthusgasutsläpp minskar i jämn takt, men Finlands mål att vara klimatneutralt senast 2035 kräver ytterligare åtgärder särskilt för att stärka kolsänkan.

EU-lagstiftningen och Finlands klimatlag bestämmer Finlands klimatmål. Finlands skyldighet på EU-nivå är att minska utsläppen från ansvarsfördelningssektorn – till exempel transporten och jordbruket – med 50 procent före 2030². På EU-nivå har man också kommit överens om en viss nivå för kolsänkan inom markanvändningssektorn för 2030 (av vilken Finland har en andel på -17,8 miljoner ton CO₂-ekv.) och om att markanvändningssektorn inte får orsaka kalkylmässiga utsläpp under perioden 2021–2025.

Utvecklingen av växthusgasutsläppen i Finland

Enligt den nationella klimatlagen ska Finlands nettoutsläpp vara noll eller negativa före 2035. Fram till 2030 ska nettoutsläppen ha minskat med minst 80 procent jämfört med 1990 års nivå. På EU-nivå har man kommit överens om att kolsänkan inom markanvändningssektorn i Finland ska vara -17,8 miljoner ton CO₂-ekvivalenter år 2030. Källa: Klimatårsberättelse 2023.

² Jämfört med 2005 års nivå

Finlands eget mål enligt den nationella klimatlagen är att minska utsläppen med 60 procent före 2030³ och uppnå klimatneutralitet 2035. Klimatneutralitet innebär att Finlands utsläpp och kolsänkor är i balans.

Huruvida dessa mål uppnås är osäkert i dagsläget. Finlands växthusgasutsläpp minskar stadigt och tack vare prisstyrningen inom EU:s utsläppshandel kan minskningstakten under de kommande åren till och med vara snabbare än väntat. Markanvändningssektorns kolsänka ligger dock långt från den eftersträvade nivån och det är också osäkert huruvida det mål som fastställts på EU-nivå för ansvarsfördelningssektorn uppnås.

År 2022 minskade Finlands växthusgasutsläpp med 3 procent jämfört med året innan. Enligt den nuvarande bedömningen är utvecklingen av Finlands utsläppsminskningar i linje med målet för 2030. Utsläppen har minskat med 35 procent sedan jämförelseåret 1990 och 46 procent sedan 2003, då de högsta utsläppen för tidsperioden 1990–2022 uppmättes. Under de senaste fem åren har Finlands totala utsläpp minskat med i genomsnitt 4 procent per år.

Den största utmaningen är kolsänkan för markanvändningssektorn (markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk), som har varit betydande i Finland. Enligt preliminära uppgifter som publicerades i december 2023 var markanvändningssektorn dock en nettoutsläppskälla 2022 då dess utsläpp översteg upptagen med 4,5 miljoner ton CO₂-ekv. De finska skogarnas sänka har minskat trendmässigt under flera års tid. Orsaken till detta är den ökade avverkningen och skogarnas avtagande tillväxt. Finlands nationella mål att vara klimatneutralt stöder sig starkt på sänkor. För att målet ska uppnås får utsläppen vara högst lika stora som sänkorna år 2035.

Finlands första klimatplan för markanvändningssektorn blev klar 2022. Den innehåller olika åtgärder med vilka man kan minska utsläppen inom markanvändningssektorn samt stärka kolsänkorna och förråden.

Utsläppen inom utsläppshandelssektorn minskade med sex procent 2022 jämfört med året innan. Naturgasens andel i Finlands energipalett är liten och förbrukningen av naturgas halverades till följd av att priset steg och importen till Ryssland

³ Jämfört med 1990 års nivå

upphörde. Utöver utsläppshandelssystemet styrs minskningen av utsläppen inom denna sektor i Finland av energibeskattningen, stöden för förnybar energi, åtgärder som förbättrar energieffektiviteten samt lagen som förbjuder energiutvinning ur kol från och med 2029.

Utsläppen från ansvarsfördelningssektorn minskade med tre procent i Finland 2022. Utsläppen från ansvarsfördelningssektorns största utsläppskällor, transporten och jordbruket var dock nästan oförändrade. Utsläppen från jordbruket i Finland har hållits på nästan samma nivå sedan 2005. Utsläppen från transporten har minskat med 22 procent sedan 2005 och Finlands mål är att halvera dem före 2030. En av de viktigaste åtgärderna för att minska utsläppen från transporten är skyldigheten att distribuera förnybara bränslen. Distributionsskyldigheten innebär att bränsledistributörer måste blanda ut bränslen med en viss andel förnybara bränslen. Även om den föregående och nuvarande regeringen tillfälligt har minskat distributionsskyldigheten, bidrar den till betydande årliga utsläppsminskningar inom transporten. Distributionsskyldigheten höjs stegvis till 34 procent 2030 med stöd av den nuvarande lagstiftningen.

Nationella klimatlagen förpliktar Finlands statsråd att årligen rapportera om utsläppsutvecklingen och de framsteg som tagits mot att uppnå uppställda utsläppsminskningarna samt att vid behov besluta om ytterligare åtgärder. Rapporteringen görs med en klimatårsberättelse som överlämnas till riksdagen.

FN:s mål för hållbar utveckling

Finland är en global föregångare inom främjande av hållbar utveckling och nådde igen 2023 toppen i de internationella och europeiska SDG Index-jämförelserna. Ändå har till och med Finland svårt att uppnå alla FN:s mål för hållbar utveckling före 2030.

Finland, tillsammans med de övriga nordiska länderna, hör utan undantag till världstoppen i olika internationella jämförelser av indikatorer för hållbar utveckling. Så var det också 2023 då Finland kom på första plats för tredje

Finlands framsteg i mätningar av hållbar utveckling

Källa:
Sustainable Development Report 2023

Dashboards:

- Målet uppnått
- Utmaningar kvar
- Avsevärda utmaningar kvar
- Stora utmaningar kvar

Trends:

- ↑ Stöder uppnåend av målet
- ↗ Avancerar måttlig
- Stillastående
- ↓ Avtagande

Finlands framsteg i FN:s mål för hållbar utveckling och den målspecifika utvecklingstrenden.
Källa: Sustainable Development Report 2023.

gången i rad i [SDG Index](#)-jämförelsen mellan 166 stater som genomfördes av FN och Bertelsmann-stiftelsen. Jämförelsen är en bedömning som publiceras varje år om hur den globala handlingsplanen för hållbar utveckling, Agenda 2030, och därtill relaterade mål för hållbar utveckling främjas i olika länder.⁴

Målen för hållbar utveckling är 17 till antalet. För närvarande har Finland uppnått eller är nära att uppnå cirka 60 procent av målen och kommer enligt prognoserna att uppnå största delen av de mål som ställts upp för 2030. Finland har uppnått målen gällande minskning av fattigdom, ren och förmånlig energi samt god utbildning. Finland klarar sig bra i fråga om målen för social hållbarhet och är nära att uppnå bland annat målen gällande jämställdhet, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt fred och rättsstatsprincipen.

⁴ Jämförelsen har gjorts med hjälp av 97 globala indikatorer och 27 indikatorer som endast gäller OECD-länder. Det finns sammanlagt 247 SDG-indikatorer, vilket innebär att jämförelsen inte beaktar alla delområden av hållbar utveckling.

Trots det har även Finland utmaningar med att uppnå alla mål före 2030. Utmaningarna gäller i synnerhet ekologisk hållbarhet, globalt ansvar och gränsöverskridande skadeverkningar. Av huvudmålen kräver *SDG 13 Bekämpa klimatförändringarna*, *SDG 14 Hav och marina resurser* och *SDG 15 Ekosystem och biologisk mångfald* mest extra åtgärder i Finland för att kunna genomföras.

Utöver huvudmålen har Finland varierande framgång i många av de 169 delmålen. Enligt Statistikcentralen gäller de nationella utmaningarna bland annat ekonomisk ojämlikhet, arbetslöshet och marginalisering, stora växthusgasutsläpp per invånare och naturförlust. Jämförelser av indikatorer korrelerar med hög bruttonationalprodukt per invånare, eftersom många av indikatorerna hänger samman med hög konsumtion. Jämförelser mellan länderna kan alltså kritiseras, om man vill, för att en hög BNP per invånare garanterar en hög placering, men samtidigt kan det dölja verkliga problem.

Enligt **Jukka Hoffrén**, sakkunnig vid Statistikcentralen, är en annan brist i FN:s indikatorer för hållbar utveckling att uppföljningen av miljöns välbefinnande ännu inte genomförs på ett balanserat sätt i förhållande till den ekonomiska och sociala välfärden. Uppsättningen av indikatorer och till exempel Finlands två huvudmål – klimatneutralitet år 2035 och skyddsmålet på 30 procent för naturen år 2030 enligt EU:s strategi för biologisk mångfald – syns inte i de indikatorer som följs upp. För att uppnå dessa mål krävs ett långsiktigt och målmedvetet arbete i Finland och man måste finna lokala lösningar. Av denna anledning främjas de med lokala åtgärder, till exempel klimatneutralitetsmålet, genom den nationella lagstiftningen.

Målen för en globalt hållbar utveckling framskrider inte. Det dystra budskapet i halvtidsöversynen av de mål som fastställdes 2016 var att man har hamnat dramatiskt efter i uppnåendet målet för hållbar utveckling. Utöver de utdragna effekterna av coronapandemin har klimatkrisen, kriget i Ukraina och världsekonomin allmänt svaga utveckling hållit den globala utvecklingen på 2019 års nivå. Enligt nuvarande utvecklingstrender uppnås endast 15 procent av handlingsplanen Agenda 2030 på global nivå.

Finska statsobligationer och ESG

- Statskontoret erbjuder internationella investerare aktuell information om den finska regeringens åtaganden, mål och åtgärder för hållbarhet.
- Finska statens upplåning fokuserar på att upprätthålla en likvid referensräntekurva. Därför ingår inte utgivning av gröna eller andra tematiska obligationer i upplåningsstrategin för tillfället.
- Finland är bland de ledande i världen enligt många ESG-indikatorer. Statskontoret underhåller en [ESG-datasida](#) riktad till internationella investerare, som innehåller en omfattande samling av jämförelser mellan länder som undersöker olika aspekter av hållbarhet

Källa och mer information:

- [Klimatårsberättelse 2023](#), miljöministeriet
- Statistikcentralen: Växthusgasutsläppen minskade år 2022 – markanvändningssektorn var en nettoutsläppskälla <https://stat.fi/sv/publikation/cl8a4c4tivtd00b-vyvo6fy0sv> (14.12.2023)
- Statistikcentralens blogg (6.7.2023): Jukka Hoffrén: Agenda 2030-tavoitteiden saavuttaminen edellyttää Suomelta kestävyysmurrosta <https://www.stat.fi/tietotrendit/blogit/2023/agenda-2030-tavoitteiden-saavuttaminen-edellyttaa-suomelta-kestavyysmurrosta/> (på finska)
- Sustainable Development Report 2023: <https://dashboards.sdgindex.org/chapters>
- Sustainable Development Goals: Progress Chart 2023: [2023 SDG Progress Chart 0910 \(un.org\)](#)
- The Sustainable Development Goals Report: Special edition 2023 [The-Sustainable-Development-Goals-Report-2023.pdf \(un.org\)](#)
- Biodiversity: How the EU protects nature [Biodiversity: how the EU protects nature - Consilium \(europa.eu\)](#)

Tiina Heinilä jobbar med internationellt kommunikation, upplåning och investerarrelationer vid Statskontoret.

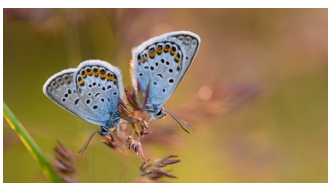

FOTO: Juvellingar, 07/2021, Laitila, Elmeri Juuti. Juvellingar (Lycaenidae) är världens näst största dagfjärilsfamilj med över 5 000 arter, vilket utgör mer än 30 % av världens kända dagfjärilsarter. I Finland finns det 17 arter.

7

Finlands kurs inom Nato

ÄLDRE FORSKARE IRO SÄRKKÄ

För Finland är det väsentligt att man nu i Nato uppskattar betydelsen av det nationella försvaret. Många Nato-länder ser nu på oss och hoppas kunna lära sig av Finland, skriver äldre forskare Iro Särkkä.

Finlands utrikes- och säkerhetspolitik efter kalla kriget förekommer två epokgörande moment – det första då Finland blev medlem i EU och det andra då Ryssland anföll Ukraina i februari 2022 och Finland ansökte om medlemskap i Nato. Det var dock inte Finland som valde den lägliga tidpunkten att ansluta sig till Nato, utan det var stunden som valde Finland. För Finland var denna stund samtidigt den sämsta och den bästa möjliga för att ansluta sig. Den sämsta på grund av att ett krig utkämpas i Europa och att den säkerhetspolitiska situationen blivit oförutsägbär. Men samtidigt var det den lägligaste, eftersom det gemensamma försvaret och avskräckningen hade åter kommit i fokus i alliansens verksamhet.

Dagens Nato passar Finland bättre än dess föregångare. Före det första kriget i Ukraina koncentrerade sig Nato under nästan två decennier på krishantering och utveckling av omfattande partnerskap. Efter Rysslands invasion av Krim 2014 förändrades situationen, men det verkliga uppvaknandet i många Nato-länder kom först i februari 2022 när Ryssland inledde ett anfallskrig i Ukraina.

För Finland är det väsentligt att man nu i Nato uppskattar betydelsen av det nationella försvaret. Många Nato-länder ser nu på oss och hoppas kunna lära sig av Finland. Hörnstenarna i vårt nationella försvar – den allmänna värnplikten, totalförsvaret, samhällets omfattande kristålighet och den höga försvarsviljan – är saker som många av våra allierade i Nato bara kan drömma om. Enligt opinionsundersökningar är upp till 80 procent av finländarna beredda att med vapen försvara Finland eller delta i försvarsuppgifter. Detta gör Finland till ett särfall i västvärlden.

Att upprätthålla och utveckla en trovärdig försvarsförmåga kräver en betydande ekonomisk satsning av Finland även i framtiden. Finland ska fortgående uppfylla Natos målnivå på 2 procent av BNP för försvarsutgifterna för att kunna tillgodose de krav som den krävande säkerhetsmiljön ställer som en del av Natos gemensamma försvar.

”Även om vi som medlem i alliansen särskilt fokuserar på försvaret av Finland och Norden måste det ske en viss kulturell förändring i vårt nationella tankesätt.”

Även om vi som medlem i alliansen särskilt fokuserar på försvaret av Finland och Norden måste det ske en viss kulturell förändring i vårt nationella tankesätt. Vi kan bli tvungna att lämna vår bekvämlighetzon och ta del av nya verksamhetsmiljöer och utveckla partnerskap med länder som vi inte är vana att samarbeta med.

Som medlem i alliansen måste Finland förbereda sig på att delta i både freds- och krigstida operationer både i Finlands närområden och i mer avlägsna områden. För att hålla fast vid våra åtaganden kan det bli nödvändigt att reformera de grundläggande principerna i vårt försvarssystem, såsom den allmänna värnplikten. Som medlem i Nato bör Finland visa flaggan även i de delar av alliansen som inte är så väsentliga med tanke på den nationella säkerheten.

På motsvarande sätt ska Finland vara trovärdig i genomförandet av alliansens gemensamma försvar. Som en gränsstat såväl i Norden som inom Nato måste Finland förbereda sig på att ta emot utomstående hjälp. Faktum är ändå att som medlem i alliansen är vår uppgift inte bara att motstå och försvara, utan vi skapar en nödvändig avskräckning tillsammans med de andra bundsförvanterna.

Det långa, nästan trettioåriga fredspartnerskapet, deltagandet i krishanteringsoperationer under ledning av Nato och utmärkta relationer till våra centrala bundsförvanter gjorde det möjligt för Finland att snabbt bli medlem i Nato. Nu efter nästan ett år som Nato-medlem har finslipningen av Finlands Nato-profil dock bara börjat. Många nya och knepiga frågor kommer att tas upp på agendan för den säkerhetspolitiska diskussionen. Finlands roll i Natos kärnvapenpolitik är en av dem.

Vi behöver tid med Nato-integrationen, men vi har all den förmåga och vilja som behövs för att uppnå våra mål. Som en säkerhetspolitisk aktör bör vi fundera på hur vi utvecklar alliansens gemensamma försvar. Som medlem i Nato måste vi själva identifiera de specialkompetensområden inom vilka vi producerar prestanda för det gemensamma bästa.

”De nordiska länderna utgör fortfarande den mest centrala referensgruppen för Finland.”

Nato-medlemskapet ändrar inte vår säkerhetspolitiska linje som byggts upp under hela årtionden, men det har gjort oss till en del av referensgruppen av västerländska allierade. De nordiska länderna utgör fortfarande den mest centrala referensgruppen för Finland. Vi är alla arktiska stater, vi delar en gemensam verksamhetsmiljö och särskilt kalla klimatförhållanden. Våra samhällen är starka liberala demokratier med regelbaserade system och vi har vår långa erfarenhet av samarbete. Utöver de nordiska länderna stärktes relationen till USA avsevärt i och med undertecknandet av det bilaterala försvarssamarbetsavtalet.

Hurdan stat kommer Finland att vara i Nato? Kanske inte en traditionell läkare eller brobyggare, men den som skapar och samordnar nätverk i en föränderlig världsordning. Vi är pålitliga, samvetsgranna, har fötterna på marken och känner till gränserna för vår egen förmåga. Det viktigaste är att vi uppvisar ihärdighet i såväl ord som handlingar. Nu behövs ett starkt politiskt ledarskap, en vägvisare – i vilken riktning och hur ska Nato-Finland lotsas – dock med vetskap om de specialvillkor som vår geografi ställer.

Finland och Nato

- Finland blev fullvärdig medlem i Nato den 4 april 2023.
- År 2023 var Finlands försvarsutgifter 2,5 % av den nationella bruttonationalprodukten (BNP).
- För 2024 uppskattas försvarsutgifterna vara 2,3 % av BNP
- Enligt den [färska undersökningen](#) är nio av tio positivt inställda till att Finland är medlem i Nato.

Iro Särkkä är äldre forskare vid Utrikespolitiska institutets forskningsprogram *Finlands utrikespolitik, säkerheten i Nord-europa och Nato*. Hennes specialkompetensområden är bland annat Finlands, de nordiska ländernas och Europas utrikes- och säkerhetspolitiska forskning, multilaterala samarbetsarrangemang samt Nato och EU.

FOTO: Jorduggla (Asio flammeus), 07/2022, Limingo, Elmeri Juuti. I Finland förekommer arten i hela landet. Jordugglan trivs på myrar, ängar och andra öppna platser. Den har en fördjupning i marken som bo, skyddad av buskar eller tuvor. Arten är livskraftig.

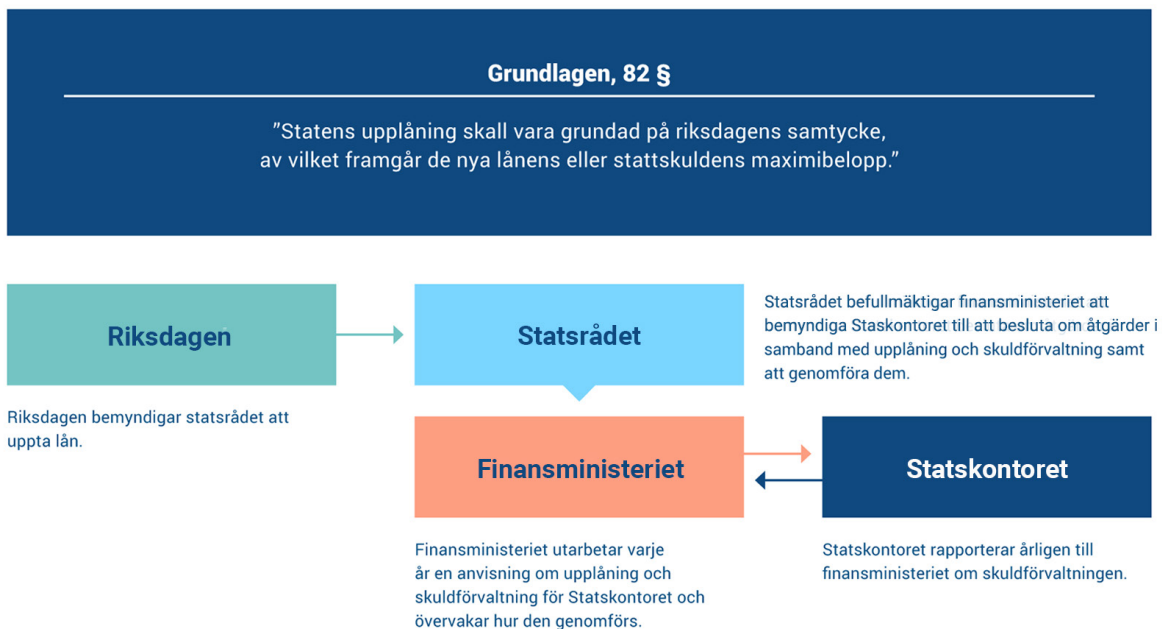
8

Principer för riskhantering

Det strategiska målet med Finlands statsskuldsförvaltning är att statens skuld ska förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas.

De allmänna principerna och målen för statsskuldsförvaltningen bestäms av finansministeriet. Statskontoret genomför skuldhanteringen enligt ministeriets anvisningar.

I ministeriets riktlinjer anges allmänna principer och mål för skuldförvaltningen, instrument som används i skuldförvaltningen och risknivå samt andra restriktioner som måste följas. Statskontoret har fullmakt att uppta lån så att statsskuldens nominella värde tills vidare får vara högst 170 miljarder euro. Av detta belopp får den kortfristiga skulden uppgå till högst 29 miljarder euro.

Den juridiska ramen för skuldförvaltningen i Finland.

Statskontoret har rätt att ta ut kortfristiga lån när det är nödvändigt för att skydda statens likviditet och att ingå derivatkontrakt vid hantering av risker enligt de villkor som fastställts av finansministeriet.

Statskontoret rapporterar regelbundet om skuldhantering till finansministeriet. De viktigaste uppgifterna om statens skuldhantering publiceras årligen också i statens bokslut och i regeringens verksamhetsberättelse. Statens bokslut publiceras i mars och regeringens verksamhetsberättelse i maj.

Riskhantering: en integrerad del av god skuldhantering

Målet med riskhanteringen är att undvika oväntade förluster och trygga verksamhetens kontinuitet. Statens mål är att alla risker hanteras systematiskt. Riskhanteringsprocessen består av identifiering, kvantifiering, bedömning, uppföljning och rapportering av risker samt aktiv hantering av riskpositioner.

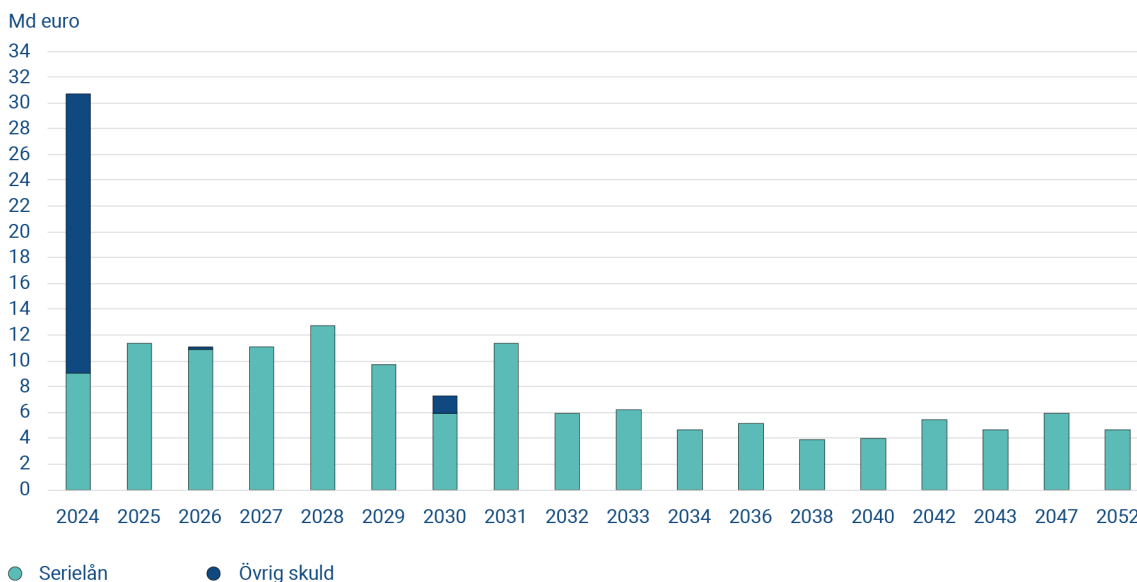
De viktigaste riskerna är **finansieringsrisk** (långfristig refinansieringsrisk och kortfristig likviditetsrisk), **marknadsrisk** (ränte- och valutarisk), **kreditrisk**, **operativ risk** och **juridisk risk**.

Finansieringsrisk

Finansieringsrisken kan indelas i refinansieringsrisk och likviditetsrisk. Refinansieringsrisken mäts allmänt med hur mycket staten har att återfinansiera till exempel under året. Finansieringsrisken påverkas dock också av andra faktorer, i synnerhet av sörjandet för tillräckliga och omfattande upplåningskällor. Med likviditetsrisk avses risker i anslutning till kortfristig likviditet, det vill säga i praktiken hur mycket staten har att finansiera på kort sikt jämfört med statens likvida placeringsmedel och upplåningsförmåga.

Statskontoret hanterar refinansieringsrisken framför allt genom att försöka undvika stora koncentrationer av förfallande låneåterbetalningar. Detta har begränsats i anvisningarna. Refinansieringsrisken kan också minskas genom att upplåningen diversifieras genom instrument, investerartyp och geografiska områden. Detta minskar riskerna förknippade med enskilda finansieringskällor samt förbättrar lånens likviditet och attraktivitet för investerare.

Statsskuldens förfalloprofil

Statskontoret hanterar likviditetsrisken genom att alltid ha en tillräckligt stor kassa-buffert. Bufferten utökas om tillgången till finansiering anses vara förknippad med ökad osäkerhet. Till exempel under coronakrisen ökades kassans storlek betydligt. Likviditeten kan vanligtvis höjas snabbt med hjälp av kortfristig upplåning, eftersom den är föremål för betydande efterfrågan även under kristider.

Hantering av likviditetsrisken bygger på kassaflödesprognoser som omfattar hela statsförvaltningen. I praktiken säkerställs likviditeten genom att kassamedlen vanligtvis placeras i instrument med säkerheter eller utan kreditrisk samt i likvida instrument. Hittills har staten kunnat deponera medel även kortvarigt i Finlands Bank.

Marknadsrisker

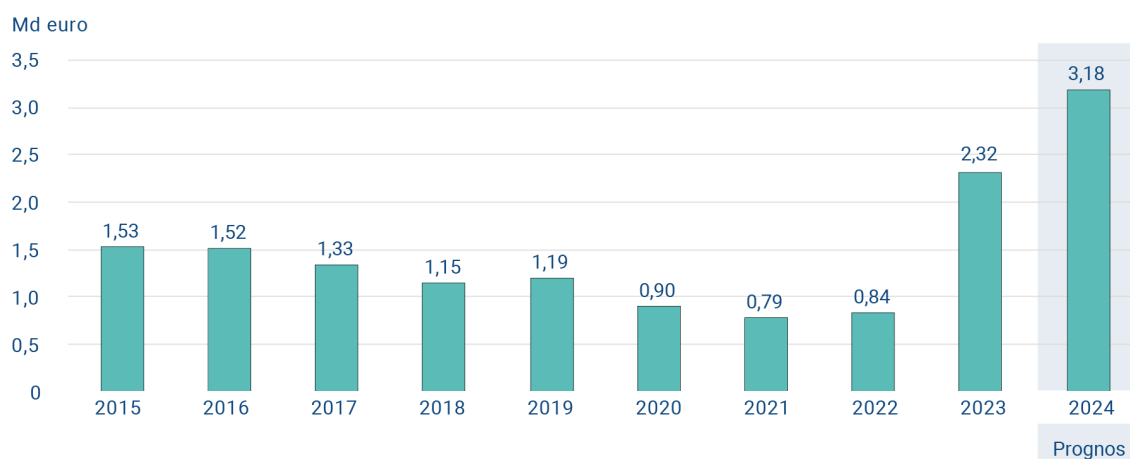
Det centrala nyckeltalet för statsskuldens räntekänslighet är den genomsnittliga räntebindningstiden (average fixing). Nyckeltalet anger den tid (år) inom vilken skulden i genomsnitt prissätts på nytt. Ju kortare räntebindningstiden är, desto snabbare återspeglas ränteändringarna i skuldens räntekostnader.

Statskontoret reglerar statens ränteriskexponering genom derivat, främst ränteväxlingsavtal. Med hjälp av dem hölls ränteriskexponeringen vid det uppställda målet

och inga väsentliga förändringar skedde i marknadsriskerna. I slutet av 2023 var den genomsnittliga räntebindningstiden för statsskulden 4,44 år.

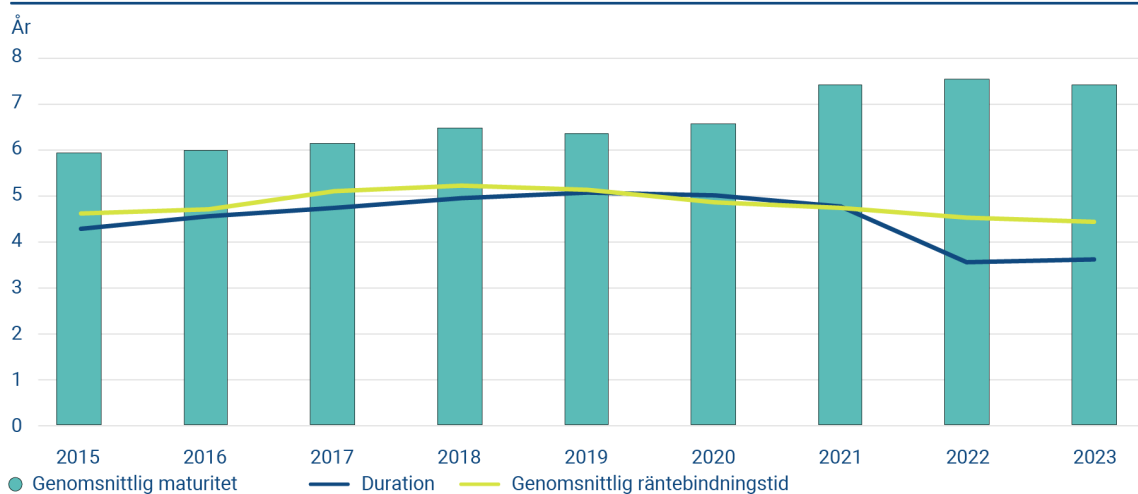
För Finlands del är skuldens räntebindningstid kortare än skuldens genomsnittliga löptid, vilket beror på det politiska valet att förkorta skuldens räntebindning med hjälp av ränteväxlingsavtal. Valet är bundet till räntornas typiska tidsstruktur. Räntekurvan är oftast stigande, det vill säga de korta räntorna är lägre än de långa räntorna. Därför

Budgetekonomins ränteutgifter

Räntekostnaderna uppgick till 2,32 miljarder euro 2023. Prognosen för 2024 är 3,18 miljarder euro.

Statsskuldens räntekänslighet

I slutet av 2023 var statsskuldens genomsnittliga räntebindningstid 4,44 år och durationen var 3,61 år. Den genomsnittliga maturiteten var 7,38 år.

kan man tänka sig att en relativt kort räntebindning för skuld på lång sikt ger lägre räntekostnader än en lång räntebindning. Å andra sidan är en kort räntebindning förknippad med större variationer i ränteutgifterna än en lång räntebindning.

Staten tar ingen valutarisk i den nya skuldhanteringsverksamheten och det fanns ingen öppen valutarisk vad gäller den gamla utestående skulden efter 2022.

Kreditrisk

Kreditrisk uppstår från placering av likvida medel och derivatpositioner. Kreditrisken hanteras genom begränsningar och genom säkerheter avseende både derivat och placering av likvida medel. Hanteringen av kreditrisken är central i synnerhet vid stora kassaplaceringar. Regeringen kräver höga kreditbetyg av sina motparter och finansministeriets riktlinjer fastställer motpartsbegränsning i enlighet med dessa kreditbetyg. För att minska kreditrisken i samband med placering av likvida medel använder Statskontoret huvudsakligen instrument med säkerhet i form av trepartsrepor.

Långfristig kreditrisk som härrör från derivattransaktioner motverkar Statskontoret genom säkerheter. Liksom många andra statliga låntagare, använder Finland avtal om säkerheter enligt ISDA-ramavtalen (CSA, Credit Support Annex). Ömsesidighet i ett CSA-avtal betyder att båda parter är skyldiga att ställa säkerheter mot derivatpositioner.

Operativ risk

Den operativa risken definieras som en risk som härrör från externa faktorer, teknik eller bristande funktion hos personal, organisation eller processer. Ett område som behöver särskild uppmärksamhet är informationssäkerhet, däribland säkerhet för dokument och för IT-system. En annan fokuspunkt är utveckling och kontinuerlig testning av planer för operativ kontinuitet. Regelbundna inspektioner som utförs av utomstående informationssäkerhetsexperten har också uppmuntrat Statskontoret att förbättra sina operativa processer.

Statskontoret iakttar principerna för hantering av operativ risk i den dagliga verksamheten. Beskrivningar av realiserade riskhändelser och tillbud sammanställs och rapporteras till ledningen. Statskontoret övervakar riskfaktorerna och riskhändelserna regelbundet och gör riskbedömningar.

Juridisk risk

Juridisk risk är den risk som uppstår om inte lagar, förordningar eller etablerade marknadsförfaranden efterlevs, och om dokumentation avseende kontrakt, avtal eller beslut är ogiltig, annullerad, avbruten eller saknas.

Statskontoret har interna riktlinjer för att hantera den juridiska risken. Statskontoret följer aktivt den rättsliga verksamhetsmiljön och förändringarna i den och reagerar vid behov snabbt på dem.

Hantering av den juridiska risken syftar till att säkerställa att gällande lagar, regler och förordningar efterlevs och att den juridiska risken minimeras genom att standardavtal och regeringens egna mallar används. Dessutom vidtas åtgärder för att säkerställa att medarbetarna har kunskap om den lagstiftning, de regler och den marknadspraxis som berör deras verksamhet.

Intern kontroll

Intern kontroll är en integrerad del av förvaltningen av Statskontoret. Syftet med den interna kontrollen är att rimligen tillförsäkra att operativa funktioner är effektiva, att såväl intern som extern rapportering är tillförlitlig och att lagar och förordningar efterlevs. Ett sunt system för intern kontroll bidrar till att alla delar av organisationen uppnår sina mål.

Som en del av den interna kontrollen utvärderas alla de viktigaste Centrala processer inom skuldhantering årligen. I utvärderingen fästs särskild uppmärksamhet vid tydligheten i fråga om mål, risker och hanteringsförfaranden.

FOTO: Skanslandet, Helsingfors, 2016, Jaakko Vähänmäki.

Skanslandet fick utvecklas i vilt naturtillstånd i decennier, innan det öppnades för allmänheten 2016. En rik flora, tusen fjärilsarter och många fladdermusarter vittnar om utmärkta levnadsförhållanden på ön. Skanslandet har under årens lopp fungerat till exempel som bas för lotsar och som lagerområde för den finska armén.

9

Skuldhantering bland högre räntor

En kortare räntebindning än de övriga euroländerna är inte den enda orsaken till att de högre räntorna snabbt har ökat finska statens ränteutgifter. Under de närmaste åren kommer Finlands finansieringskostnad att stiga från en låg utgångsnivå till nära den genomsnittliga nivån i euroländerna.

Europeiska centralbanken har höjt sina räntor under de senaste två åren. Detta har också höjt marknadsräntorna och ökat ränteutgifterna för Finlands statsskuld. Skuldbeloppet bedöms också fortsätta öka och samtidigt förutspås sämre tillväxtutsikter på lång sikt. Förändringarna i verksamhetsmiljön och de högre räntorna ger anledning att se över skuldhanteringsstrategin

Det primära målet för statens skuldhantering är att trygga finansieringen och likviditeten i alla situationer. Finska statens upplåning har inte väsentligt avvikit från de övriga euroländernas upplåning. Staten har dock använt ränteväxlingsavtal med hjälp av vilka den samtidigt har kunnat uppnå den valda räntebindningen och genomföra upplåning i sådana maturiteten där investerarnas efterfrågan har varit som livligast.

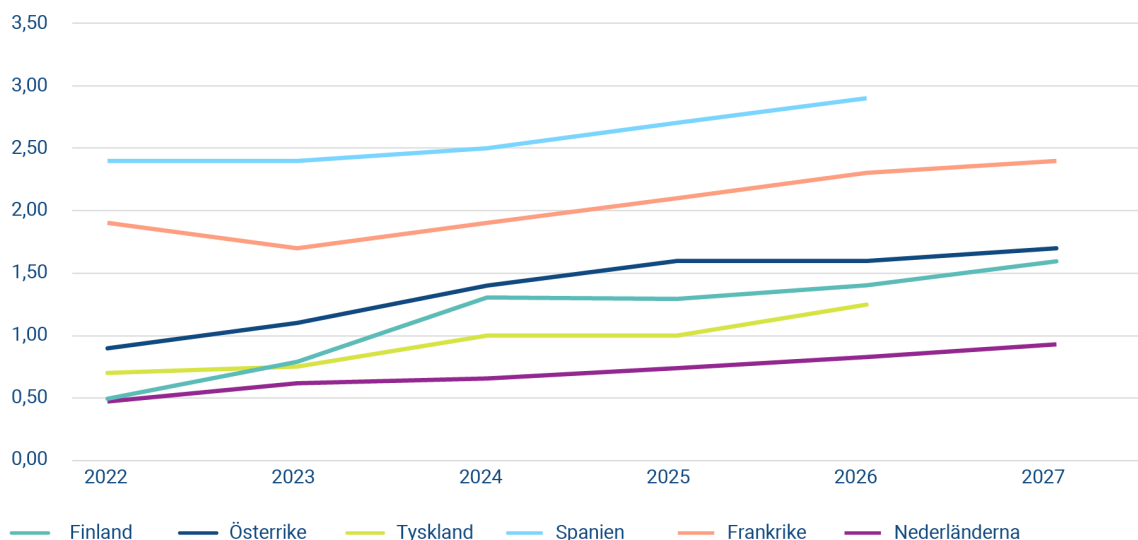
Till följd av den kortare räntebindningen har Finlands ränteutgifter ökat snabbare än i de övriga euroländerna i och med att räntorna har stigit. En annan orsak till att ränteutgifterna har ökat snabbare än i andra länder är att underskotten i statsfinanserna har varit större än i de övriga euroländerna. Underskotten bidrar till ökningen av ränteutgifterna eftersom de finansieras med ny skuld vars pris bestäms enligt räntenivån vid tidpunkten då finansieringen genomförs. Å andra sidan var statens ränteutgifter länge låga jämfört med de övriga euroländerna tack vare den relativt korta räntebindningen. Under de närmaste åren förväntas ränteutgifterna stiga från sin låga utgångsnivå till ungefär samma nivå som i de övriga euroländerna i genomsnitt.

Gentemot en ränteutgift som är lägre än genomsnittet innebär en kort räntebindning alltid större variation i ränteutgifterna. Kostnadsskillnaden mellan olika räntebindningar är dock så stor att vid en granskning på flera år är en kortare bindning i praktiken alltid är billigare. Arbetsgruppen som finansministeriet tillsatte för att

Offentliga sektorns räntekostnader

Källa:
Network of EU IFIs (2023), European Fiscal Monitor July 2023.

I förhållande till BNP, %

Den offentliga sektorns räntekostnader, i förhållande till BNP, i Finland och referensstater 2022–2027.

utvärdera statens skuldhanteringsmodell 2021 drog slutsatsen att det är ändamålsenligt att granska kostnaderna för statsskulden uttryckligen på lång sikt.

Det att också en lång räntebindning är förknippad med ekonomiska risker uppmärksammas inte heller så ofta. För att förstå dessa risker måste saken dock granskas ur ett bredare perspektiv som beaktar skuldållbarheten. Det är viktigt att observera att en större variation i ränteutgifterna inte nödvändigtvis innebär en större variation i underskotten.

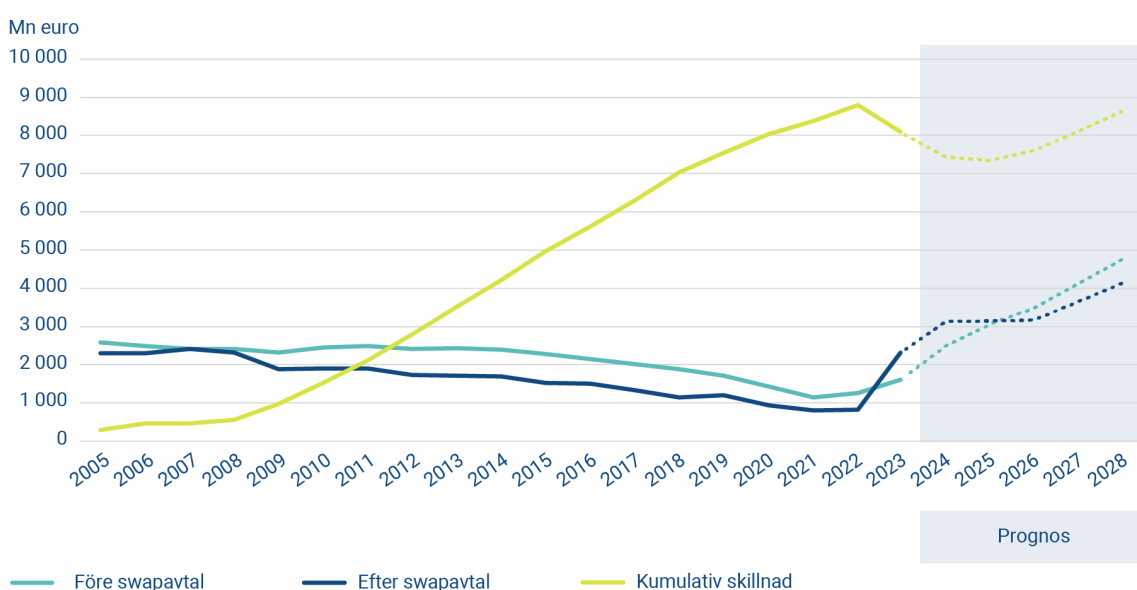
”En lång räntebindning är också förknippad med ekonomiska risker.”

När räntorna stiger innebär en längre räntebindning att räntorna på skulden fixeras på en högre nivå under en längre tid. Räntorna tenderar att sjunka under en lågkon-

junktur, det vill säga just när statens underskott i övrigt ökar. I en sådan situation stöder en kort räntebindning statens möjligheter att föra en kontracyklisk finanspolitik. Den valda räntebindningen hjälpte Finlands statsfinanser särskilt under de svåra åren under finanskrisen 2008 och efter den.

Räntekostnader för statsskulden

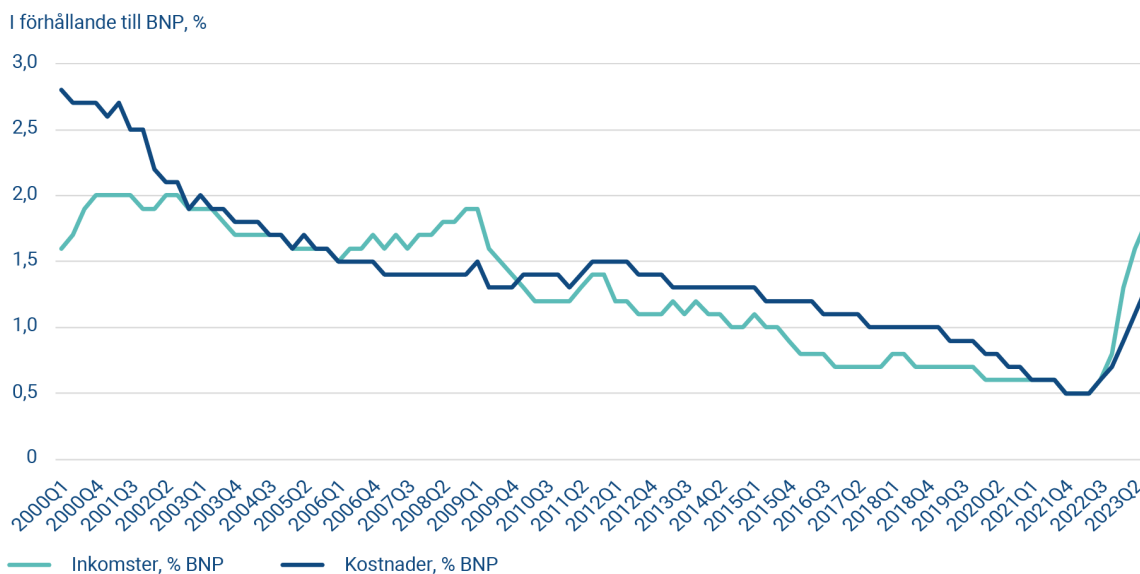
Källa:
Statskontoret

Räntekostnader för statsskulden före och efter swapavtal 2005–2028.

Det är bra att granska frågan ur ett bredare perspektiv enbart på grund av det att den offentliga sektorn har betydande räntefordringar. I och med att räntenivåerna har stigit har ränteinkomsterna inom den offentliga sektorn i Finland ökat snabbare än ränteutgifterna och deras nettoeffekt har i själva verket stött de offentliga finanserna. En längre räntebindning för statsskulden än i nuläget kan i och med de lägre räntenivåerna leda till att nettoränteinkomsterna blir negativa och den offentliga ekonomin försvagas. Ur denna synvinkel kan en kort räntebindning utjämna utvecklingen av nettoränteinkomsterna och därmed minska riskerna i de offentliga finanserna. Det finns anledning att fästa särskild uppmärksamhet vid denna möjlighet i och med att det ekonomiska läget förväntas bli sämre.

Räntekostnader och ränteintäkter för offentliga sektorn, 2000–2023

Källa:
Statistikcentralen

Finlands skuldbelopp har ökat och förväntas även öka i fortsättningen. Därför har valet av räntebindning ett ännu större ekonomiskt värde än tidigare. I en sådan situation bör de strategiska valen vid skuldhantering göras omsorgsfullt så att statens skuldållbarhet säkerställs på lång sikt.

Jussi Tuulisaari är finansieringschef för ränteriskhantering vid Statskontoret.

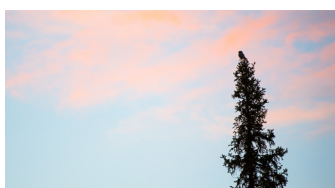

FOTO: Hökuggla (Surnia ulula), 06/2015, Kuusamo, Tuomas Heinonen. Namnet beskriver hökugglan väl. Liksom hökar är hökugglan dagaktiv och dess utseende påminner om en liten hök. Arten är livskraftig.

10

Nyckeltal

Ekonomi	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP till marknadspris, procentuell volymförändring, %	3,2	1,6	-0,5	0,7	2,0	1,6
Import, procentuell volymförändring, %	6,0	8,5	-6,1	2,4	4,0	3,0
Export, procentuell volymförändring, %	5,8	3,7	-1,3	2,0	3,8	3,0
Konsumentprisindex, förändring, %	2,2	7,1	6,3	2,0	1,4	1,7
Arbetslöshetsgrad, %	7,7	6,8	7,2	7,5	7,1	6,6
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	0,4	-2,5	-0,8	-0,8	-0,9	-0,9
Skattegrad, i förhållande till BNP, %	43,1	42,9	41,5	40,5	40,5	40,3

Prognos, finansministeriet

Offentlig ekonomi	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-2,8	-0,8	-2,5	-3,5	-3,4	-3,0
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-3,3	-1,6	-3,2	-3,7	-4,2	-3,8
Offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	72,5	73,3	75,5	79,1	81,4	83,3
Statsskuld, i förhållande till BNP, %	51,3	52,7	55,4	58,5	60,6	62,2
Prognos, finansministeriet						

Statsskuld och upplåning*	2021	2022	2023
Statsskuld, md euro	128,7	141,6	156,2
Serielån, md euro	115,2	122,6	132,8
Skuldförbindelser, md euro	11,8	17,4	20,2
Övrig skuld, md euro	1,6	1,6	3,1
Bruttoupplåning, md euro	27,8	34,3	42,3
Nettoupplåning, md euro	3,7	12,7	14,2

* Statsskuld som Statskontoret förvaltar

Riskhantering	2021	2022	2023
Budgetekonomins ränteutgifter, md euro	0,8	0,8	2,3
Statsskuldens faktiska räntekostnad, %	0,4	1,1	2,1
Genomsnittlig maturitet, år	7,4	7,5	7,4
Duration, år	4,8	3,6	3,6
Genomsnittlig räntebindningstid, år	4,7	4,5	4,4

Valtiokonttori
Statskontoret

